

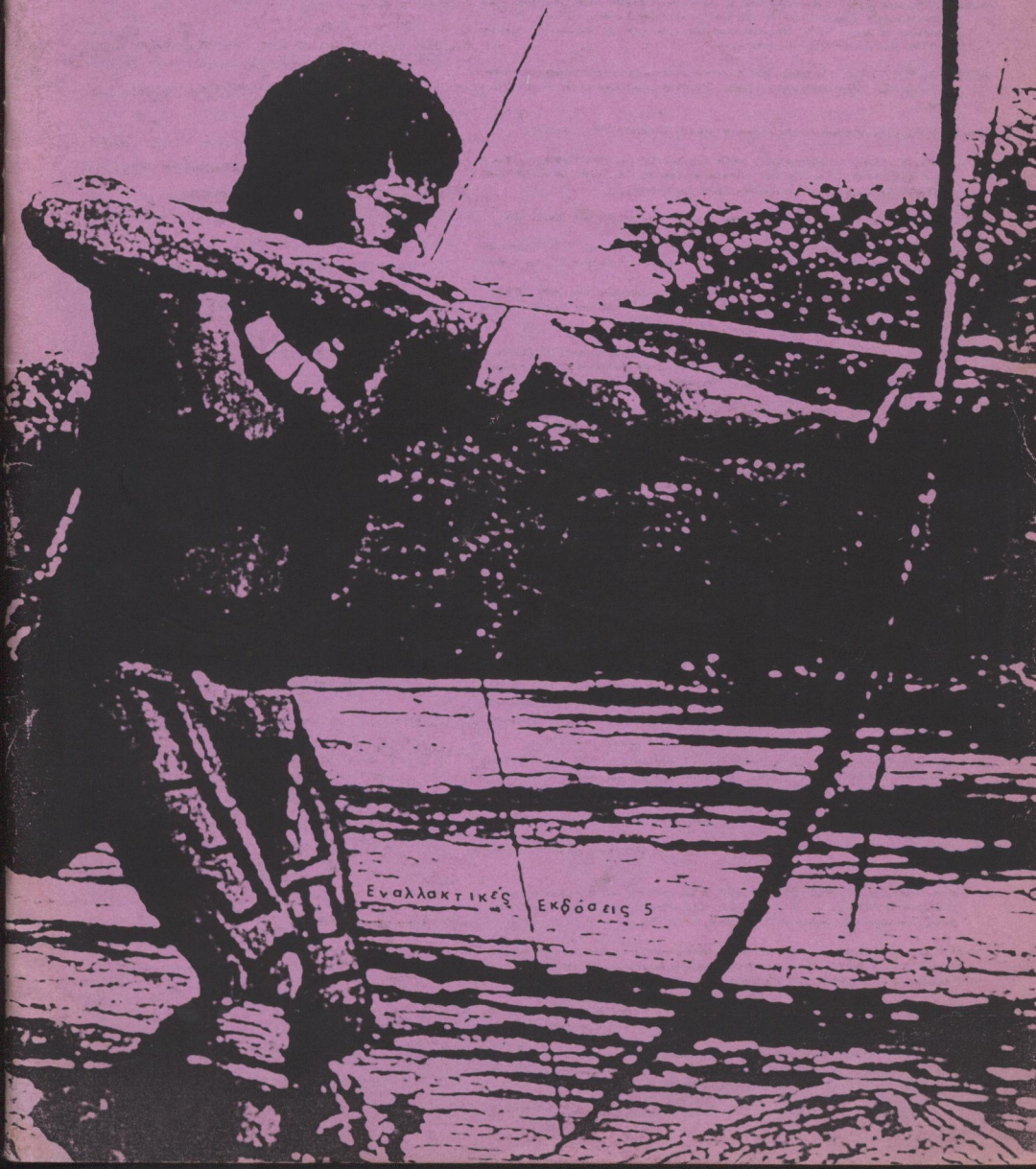
Bruce ALBERT

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΙΝΔΙΑΝΙΚΩΝ ΕΔΑΦΩΝ ΣΤΗ

ΒΡΑΖΙΛΙΑ

ΟΙ ΓΙΑΝΟΜΑΜΙ ΤΗΣ ΑΜΑΖΟΝΙΑΣ

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΩΝ ΚΑΪΝΓΚΑΝΓΚ

BIBLIOGRAPHIE

ALBERT, B. and C. ZACQUINI, 1979, « Yanomami Indian Park, Proposal and Justification » (Committed for the Creation of the Yanomami Park) in *The Yanomami in Brazil 1979*, International Work Group for Indigenous Affairs (IWGIA) Document n°37, Copenhagen.

APESTEGUY C., 1978, *L'intervention fédérale en Amazonie. Eléments pour une définition de l'Etat militaire au Brésil*, Thèse de troisième cycle, E.H.E.S.S., Paris.

BOURNE, R., 1978, *Assault on the Amazon*, Victor Gollancz Ltd., Londres.

CHAGNON, N., 1968, « Yanomamo » social organization and warfare », in *War : the anthropology of armed conflict and aggression*, M. Fried, M. Harris and R. Murphy eds., The Natural History Press, New York.

DAVIS, S., 1977, *Victims of the Miracle*, Cambridge University Press, Cambridge.

FOUCHER, M., 1974, « La mise en valeur de l'Amazonie brésilienne », in *Problèmes d'Amérique Latine*, Notes et études documentaires n° 4110-4111, La Documentation Française, Paris.

1977, « Le Brésil et l'Amazonie nouvelle », in *Amazonies Nouvelles, Organisation de l'espace rural*, Travaux et mémoires de l'Institut des Hautes Etudes de l'Amérique Latine n°30, Paris.

GUIART, F., 1977, « Caractéristiques des mouvements migratoires en Amazonie... entre 1950 et 1970 », in *Amazonies Nouvelles, Organisation de l'espace rural*, Travaux et mémoires de l'I.H.E.A.L. n°30, Paris.

MIGLIAZZA, E., 1978, *The Integration of the Indigenous Peoples of the Territory of Roraima, Brazil*, International Work Group for Indigenous Affairs (IWGIA) Document n°32, Copenhagen.

MONTAGNER MELATTI, D., 1976, *Aspectos de organização social dos Kaingang paulistas*, Departamento Geral de Planejamento Comunitário, Divisão de Estudos e Pesquisas, Fundação Nacional do Índio, Brasília.

MOREIRA NETO, C. de A., 1972, « Some Data Concerning the Recent History of the Kaingang Indians », in *The Situation of the Indian in South America. Contribution to the study of inter-ethnic conflict in the non-andean regions of South America*, World Council of Churches, Genève.

PASSOS GUIMARAES, A., 1979, « A segunda Revolução Agrícola », *Encontros com a Civilização Brasileira* n°14, Rio de Janeiro.

PRESLAND, A., 1979, « Reconquest, An Account of the Contemporary Fight for Survival of the Amerindian Peoples of Brazil », *Survival International Review* Vol. 4 n°1 (25), Londres.

RAMOS, A., 1979a, « Indian Rights and Indian Policy in Brazil Today », *Occasional Papers* n° 28, Institute of Latin American Studies, University of Glasgow, Glasgow.

1979b, « Yanomami Indians in North Brazil Threatened by Highway », in *The Yanomami in Brazil 1979*, International Work Group for Indigenous Affairs Document n°37, Copenhagen.

RIBEIRO, D., 1970, *Os Índios e a Civilização*, Editora Civilização Brasileira, Rio de Janeiro.
1979, *Frontières indigènes de la civilisation*, Union générale d'éditions, 10/18, Série « 7 », Paris.

RIVIERE d'ARC, H. et APESTEGUY, 1977, « La mise en valeur de l'espace périphérique amazonien », in *Amazonies Nouvelles, Organisation de l'espace rural*, Travaux et mémoires de l'I.H.E.A.L. n°30, Paris.

SEEGER, A., 1979, *Conceitos em conflito, terras e territórios indígenas*, Trabalho apresentado à III reunião anual da Associação Nacional de Pós-Graduação e Pesquisa em Ciências Sociais, Belo Horizonte.

SEEGER, A. e E.B. VIVEIROS de CASTRO, 1979, « Terras e territórios indígenas no Brasil », *Encontros com a Civilização Brasileira* n° 12, Rio de Janeiro.

TAYLOR, K. I., 1979, « Development against the Yanomami. The case of Mining and Agriculture », in *The Yanomami in Brazil 1979*, International Work Group for Indigenous Affairs, Document n°37, Copenhagen.

Bruce ALBERT, Université de Paris X-Nanterre

CENTRE NATIONAL DE LA RECHERCHE SCIENTIFIQUE
CENTRE REGIONAL DE PUBLICATIONS DE TOULOUSE

AMERIQUE LATINE - PAYS IBERIQUES

GRAL

Centre interdisciplinaire
d'Etudes Latino-Américaines
Toulouse-le Mirail

INDIANITÉ ETHNOCIDE INDIGENISME EN AMÉRIQUE LATINE

Editions du C.N.R.S.
15, quai Anatole France
75007 PARIS

© C. N. R. S. 1982

Μετόφραση: Α.Κ
ΑΘΗΝΑ 1991

Εναλλακτικές
Εκδόσεις

Μ'αγάπη
στον αδελφό μου
Παναγιώτη.

Bruce Albert

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΙΝΔΙΑΝΙΚΩΝ ΕΔΑΦΩΝ ΣΤΗ ΒΡΑΖΙΛΙΑ

Δύο γεγονότα, υπόγραμμισαν με τραγική οξυγυτία την καταπίεση της οποίας συνεχίζουν να είναι θύματα οι Ινδιάνοι της Βραζιλίας στις αρχές της δεκαετίας του '80:

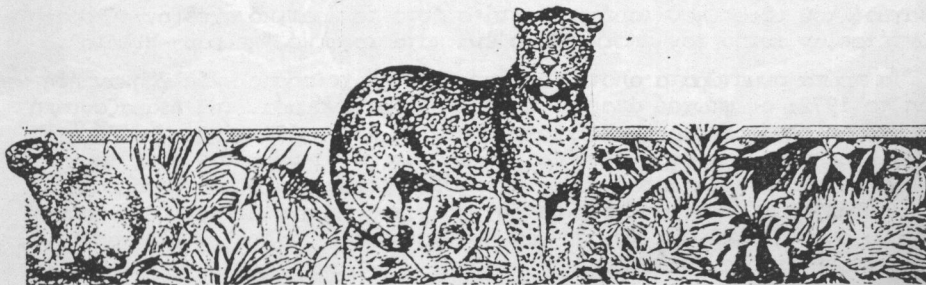
Στις 6 Γενάρη 1980, αναγγέλθηκε απ' τον Βραζιλιανό Τύπο ένα νομοσχέδιο (που οφείλεται σ' ένα βουλευτή του Ομοσπονδιακού Εδάφους της Ροράϊμα), που σκοπός του είναι να επιτρέψει τον εκτοπισμό -για λόγους "εθνικής ασφάλειας"- όλων των Ινδιάνων της Βραζιλίας απ' τα πατροπαράδοτα εδάφη τους, εφόσον απέχουν λιγότερο από 150 χλμ. απ' τα χερσαία σύνορα της χώρας. Αυτό το σχέδιο έχει σαν άμεσο στόχο του 8.400 Ινδιάνους Γιανομάμι, που τα εδάφη τους, τοποθετημένα στα δυτικά του Ομ. Εδάφους της Ροράϊμα κατά μήκος των συνόρων με την Βενεζουέλα, περιέχουν σημαντικά κοιτάσματα κασσίτερου και πιθανώς ουράνιου.

Στις 29 Γενάρη 1980, πέθανε μετά ένα αυτοκινητιστικό "δυοτύχημα" που προκλήθηκε από αποίκους -που απειλούνταν με διωγμό απ' την ρεζέρβα Μα-νγκουερίνhas (Πολιτεία του Παράν) - ο Angelo Kretz, αρχηγός των Ινδιάνων Κάϊνγκανγκ, που καθοδηγούσε τον αγώνα του λαού του για την επαναοικειοποίηση των εδαφών που τους έχουν διαρπαγεί με την επέκταση της Εθνοκρατικής Κοινωνίας εδώ και πολλές δεκαετίες.

Αυτά τα γεγονότα θα μας επιτρέψουν ν' απεικονίσουμε, εκτός απ' την συνδυασμένη οικονομοπολιτική επίθεση ενάντια στα εδαφικά δικαιώματα των Ινδιάνων, αφενός την διαβάθμιση της επιδράσης της ανάλογα με τον βαθμό επαφής που έχουν οι ιθαγενείς ομάδες με τον κόσμο των Λευκών κι αφετέρου τους αγώνες που η επίθεση αυτή προκαλεί.

Οι Γιανομάμι, στα βόρεια της χώρας, αποτελούν την τελευταία απομονωμένη μεγάλη αμερινδιάνικη εθνότητα και υφίσταται την έφοδο των αναπτυξιακών σχεδίων που απ' την αρχή της δεκαετίας του '70 ερμάνουν την Βραζιλιανή Αμαζονία.

Οι Κάϊνγκανγκ, στο νότο της χώρας, είναι απ' τις ινδιάνικες ομάδες που ήρθαν σ' επαφή με τους Λευκούς στις αρχές του αιώνα (κι έτσι θεωρήθηκαν σαν "ενοικωματούμενοι" απ' τον επίσημο ιθαγενισμό), οι πρώτοι που επιχείρησαν έναν πραγματικό πόλεμο Ανακατάκτησης των εδαφών που τους κλάπηκαν απ' την Λευκή Αποικιοποίηση.

ΓΙΑΝΟΜΑΜΙ

Οι Γιανομάμι κατέχουν μία τεράστια έκταση 110.000τ.χλμ. που βρίσκεται κι απ' τις δύο πλευρές των συνόρων Βενεζουέλας-Βραζιλίας. Ο πληθυσμός τους είναι περίπου 16.000 άτομα που μοιράζονται σε 320 τοπικές ομάδες.

8.400 Γιανομάμι ζουν στην Βραζιλία, στο πάνω ρεύμα της αριστερής όχθης του Ρίο Νέγκρο και της δεξιάς όχθης του Ρίο Μπράνκο, σε μία περιοχή μ' άδρo κι ακανόνιστο ανάγλυφο του εδάφους που από παλιά αποτελούσε ένα φυσικό εμπόδιο στην διείσδυση των λευκών. Μέχρι το 1973 μόνο μία μειοψηφία ομάδων Γιανομάμι της Βραζιλίας είχε περιορισμένες επαφές με συλλέκτες "φυτικού γάλακτος" (Σ.Ε:φυσικό ελαστικό), με κυνηγούς ιαγουάρων, με ιεραπόστολους ή μέλη επιστημονικών αποστολών. Απ' τον Νοέμβριο του '73 -με την εφαρμογή απ' την Βραζιλιανή Κυβέρνηση δύο διαδοχικών αναπτυξιακών σχεδίων μ' άξονα μία εντατική εκμετάλλευση της Αμαζονίας- οι Γιανομάμι ήρθαν ξαφνικά αντιμέτωποι σε πολλές περιοχές σε μαζικές επαφές με το μέτωπο εξάπλωσης της Εθνο-κρατικής Κοινωνίας.

Απ' το 1970-74 το "Σχέδιο Εθνικής Εναξμάτωσης" (PIN) -της στρατιωτικής Κυβέρνησης του στρατηγού Médici- βασιζόταν σε μία διπλή γεωπολιτική "φροντίδα":

-Να καλύψει το δημογραφικό "κενό" των συνοριακών αμαζονιακών περιοχών γιά να διασφαλίσει σ' αυτές την Βραζιλιανή Εθνική Κυριαρχία, και

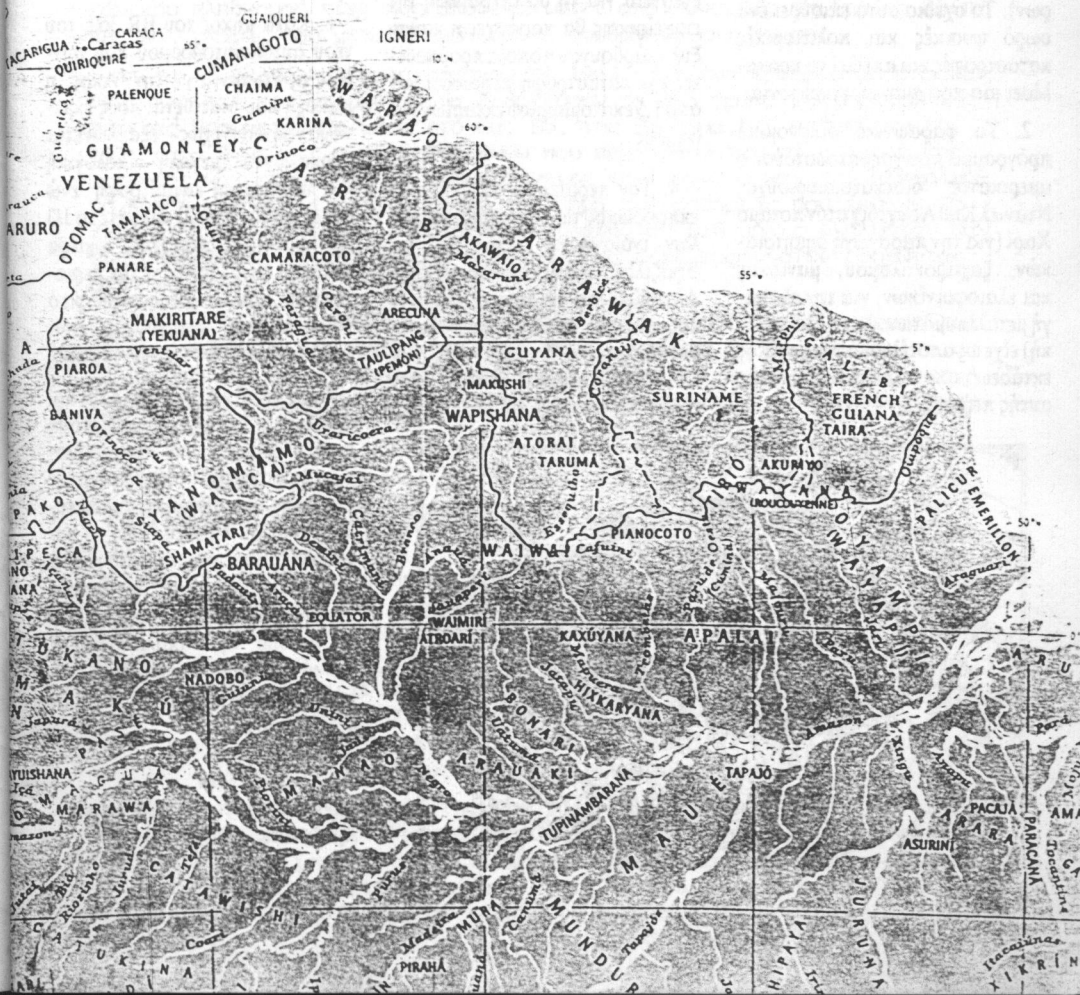
-Να εξουδετερώσει τον πολιτικό κίνδυνο που αποτελεί η βορειοανατολική πλευρά της χώρας που έγινε εκρηκτικός λόγω της εγγείου φεουδαρχικής δομής.

Μιά κινητοποίηση λαϊκού αποικισμού επρόκειτο να εκπληρώσει αυτούς τους σκοπούς βαισιζόμενη σ' ένα Διααμαζονιακό οδικό δίκτυο μήκους 15.000 χλμ. περίπου. Η άγνοια του περιβάλλοντος, η έλλειψη υποδομής κι οι δισταγμοί του ιδιωτικού τομέα μπροστά σ' αυτό το κρατικό σχέδιο, γρήγορα μετέτρεψαν αυτόν τον αποικισμό σ' ένα καταστροφικό "πείραμα-πλότο".

Τα πρώτα συμπτώματα αποτυχίας της όλης επιχείρησης εκδηλώθηκαν ήδη απ' το 1972: οι φτωχοί άποικοι απ' τα Β.Α. μετονόμασαν την Διααμαζονιακή δικτύωση σε "Διαπικριακή" (Transpurgura)!... Απ' το '74 μέχρι το '78 η νέα Κυβέρνηση του στρατηγού Geisel αποφάσισε να υποκαταστήσει τους γεωπολιτικούς ποσανατολισμούς αξιοποίησης του Αμαζονίου -που επαινέθηκαν απ' τους στρατιωτικούς θεωρητικούς της προηγούμενης Κυβέρνησης- μ' ένα σύνολο οικονομικών οδηγιών που κρίθηκαν πιο ρεαλιστικές απ' τους επιχειρηματικούς κύκλους.

Πρόκειται λοιπόν, για την ενσωμάτωση της Βραζιλιανής Αμαζονίας, ευνοώντας σ' αυτήν μιιά μαζική συγκέντρωση εθνικών και ξένων κεφαλαίων, υπό την μορφή μεγάλων μεταλλευτικών κι αγροκτηνοτροφικών σχεδίων. Η κρατική αποικιοποίηση με πρόσχημα κοινωνικούς και δημογραφικούς λόγους γρήγορα εγκαταλείφθηκε: η Αμαζονία είναι τώρα χωρισμένη σε 15 μεγάλους πόλους ανάπτυξης (Polamazônia), με προορισμό την ικανοποίηση των απαιτήσεων της παγκόσμιας αγοράς. Το Μήν του 1975 η Υπέρ-Επιμελητεία Ανάπτυξης του Αμαζόνιου (SUDAM) είχε ήδη επιτρέψει την εφαρμογή 775 αγροκτηνοτροφικών και βιομηχανικών σχεδίων που προωδούνταν συστηματικά με μιιά πολιτική φορολογικών ελαφρύνσεων.

70% του αμερινδιάνικου πληθυσμού της Βραζιλίας βρίσκεται στην Αμαζονία. Το μοντέλο ανάπτυξης του "Βραζιλιανού θαύματος" που τέθηκε σε εφαρμογή μέσω του "Σχεδίου Εθνικής Ενσωμάτωσης" (PIN) και του "Σχεδίου Polamazônia" υπέταξε, ανάμεσα στο 1970-78, ένα σημαντικό αριθμό ινδιάνικων κοινωνιών σε μιιά επιταχυνόμενη διαδικασία εξόντωσης απ' το λευκό πληθυσμό και καταλήστευσης των εδαφών τους. Η κατάσταση των Γιανομάμι στη διάρκεια αυτής της περιόδου προσφέρει μιιά ιδιαίτερα χαρακτηριστική απεικόνιση της επίπτωσης που έχει η Αμαζονιακή ανάπτυξη στις απομωμαμένες ιθαγενείς εθνότητες.

Πού σκοτώνουν το δάσος

ΠΑΡΑΘΕΤΟΥΜΕ τις πιο καυτές περιχές της αγροτικο-βιομηχανικής «αξιοποίησης» της Αμαζονίας:

1. Αφότου ανεκαλύφθησαν τα τεράστια αποθέματα μεταλλευμάτων στην περιοχή των Γιανουμάι του Ροράμα, κοντά στα σύνορα με τη Βενεζουέλα, καταρτίστηκε το σχέδιο Κάλχα Νόρτε, το οποίο προβλέπει τη συγκέντρωση των Ινδιάνων σε οικιστικούς πυρήνες και την έλωση στην περιοχή περίπου 50.000 γκαριμπέρος (χρυσοθήρων). Το σχέδιο αυτό επισύρει ένα σκληρό φυσικές και πολιτισμικές καταστροφές και απειλεί να προκαλέσει μια πραγματική γενοκτονία.

2. Το φαραωνικό οικονομικό πρόγραμμα που χρηματοδοτούσε ο αμερικανός δισεκατομμυριοχός Ντάνιελ Κηθ Λούντβιχ στον ποταμό Χαρί (για την παραγωγή δημητριακών, ζαχαροκάλαμου, μανιόκας και ελαιοφαινικών, για την εξαγωγή μεταλλευμάτων και τη ζωοτεχνική) είχε ως αποτέλεσμα την μεγάλη εκτάσεις αποψίλωση της δασικής αυτής περιοχής.

3. Το ευρύ πρόγραμμα Γκράντε Καραχάς απειλεί ευθέως τον ζωτικό χώρο 13.000 Ινδιάνων. Προβλέπει την εκμετάλλευση των μεγαλύτερων επιφανειακών κοιτασμάτων σιδήρου στον πλανήτη, τη δημιουργία έξι βιομηχανικών ζωνών κατά μήκος μιας σιδηροδρομικής γραμμής 900 χιλιομέτρων διά μέσου της οποίας μεταφέρονται τα μεταλλεύματα ως τη θάλασσα και περιλαμβάνει εργοστάσια μεταλλουργικά, επεξεργασίας ξυλείας, παρασκευής τροφίμων κ.λπ. Την απαραίτητη ενέργεια για τη διεκπεραίωση της επιχείρησης θα παράσχει η καύση ξυλοκάρβουνου η οποία προϋποθέτει την καταστροφή περισσότερων από 1,5 εκατομμυρίου εκταριών του δάσους.

4. Τον περασμένο Φεβρουάριο, εκπρόσωποι των Καγιαπό και άλλων ινδιανικών κοινοτήτων της Βραζιλίας συγκεντρώθηκαν στην Αλταμίρα για να καταγγείλουν το κυβερνητικό πρόγραμμα κατασκευής φραγμάτων στην Αμαζονία. Οι υδροηλεκτρικοί σταθμοί που έχουν προβλεφθεί να κατασκευασ-

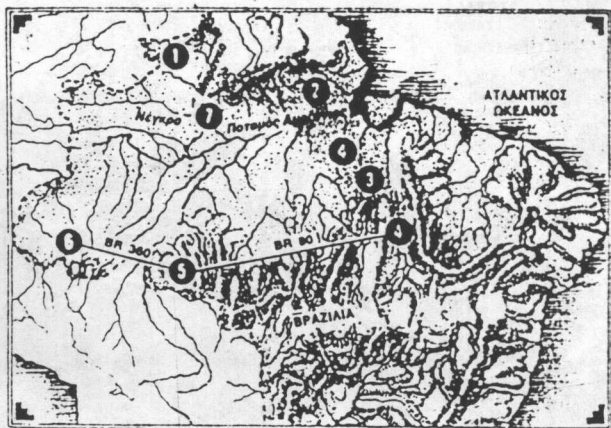
θούν κατά μήκος των ποταμών Ξίνγκου και Τοχανίνς (για να τροφοδοτήσουν με ηλεκτρική ενέργεια το πρόγραμμα Γκράντε Καραχάς) απειλούν την ύπαρξη 1.400 Ινδιάνων.

5. Στη Ροντονία, ένα αγροτικο-βιομηχανικό πρόγραμμα έχει προκαλέσει μεγάλης εκτάσεως αποψίλωση του δάσους και απειλεί τη ζωή 8.000 Ινδιάνων που ανήκουν σε 25 διαφορετικές εθνικές ομάδες οι οποίες κινδυνεύουν να εξαφανισθούν ολοσχερώς.

6. Κατά μήκος του BR 360, του νέου αυτοκινητοδρόμου που συνδέει τη Ροντονία με την Άκρε, η περιοχή που διατίθεται προς εκμετάλλευση συνεχώς εξαπλώνεται προκαλώντας μεγάλη οικολογική και πολιτιστική καταστροφή ενώ στη δεκαετία του '70 κάλυπτε το 1/3 της ευρύτερης περιοχής, σήμερα κάλυπτε τα 4/5 αυτής. Στην περιοχή αυτήν, εξάλλου, δολοφονήθηκε ο Τοίκο Μέντες, αρχηγός της ενώσεως των Ινδιάνων της περιφέρειας.

7. Οι Ινδιάνοι Βαϊμυρί-Ατσοαρί προέβαλαν σθεναρή αντίσταση στην υλοποίηση των προγραμμάτων παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας και εξόρυξης μεταλλευμάτων στην περιοχή τους. Υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν ένα τμήμα της γης τους το οποίο παραχωρήθηκε στον υδροηλεκτρικό σταθμό της Μπαλμπίνα και τελικά αποδεκατίστηκαν με μια πραγματικά εθνοκτονική στρατηγική με τη δικαιολογία ότι παρεμπόδιζαν την «πρόοδο» της

☐ ΤΟ ΒΗΜΑ
1 Απριλίου 1980

Η βόρεια περιμετρική αρτηρία:

Το 1973 στα πλαίσια του PIN άρχισε η κατασκευή μιάς βόρειας οδικής αρτηρίας παράλληλης στην Διαμαζονική (Transamazônica): Η BR-210 ή Βόρεια Περιμετρική, η οποία προχωρώντας κατά μήκος των βόρειων συνόρων της Βραζιλίας -με τη Γαλλική Γουιάνα, το Σουρινάμ, τη Γουιάνα και τη Βενεζουέλα- έπρεπε να οδηγεί από τις εκβολές του Αμαζόνιου ως τη Κολομβία. Η διαδρομή της συμπεριλάμβανε και 600χλμ. που θα διέσχιζαν το νότιο τμήμα του εδάφους των Γιανομάμι. Το Νοέμβρη του '73 εκατοντάδες άνθρωποι και μηχανές συνάντησαν, ξεχειραλώνοντας το δάσος, τα πρώτα ινδιάνικα χωριά. Το Εθνικό Ίδρυμα για τους Ινδιάνους (FUNAI, επίσημος ιθαγενιστικός οργανισμός, που εξαρτάται απ' το υπουργείο Εσωτερικών) δήλωνε τότε ότι σ' αυτή την περιοχή δεν υπήρχαν παρά λίγες απομονωμένες ομάδες Ινδιάνων που βρίσκονταν μακριά απ' την επίδραση της κατασκευής του δρόμου. Όταν 10 μήνες μετά την έναρξη των εργασιών δημιουργήθηκε τελικά ο πρώτος σταθμός βοήθειας PI (Posto Indígena) της FUNAI σε απόσταση 50χλμ. απ' την αρτηρία, ένας μεγάλος αριθμός του Ινδιάνικου πληθυσμού είχε ήδη αποδεκατιστεί από συνεχείς επιδημίες γρίπης και ιλαράς που μεταδόθηκαν απ' τα συνεργεία εκχέρωσης.

Απ' τα 13 χωριά που καταγράφηκαν το 1963 -από ένα εκατέρω αποσπασμα στην περιοχή που επρόκειτο να διασχίσουν τα 105 πρώτα χιλιόμετρα της Βόρειας Περιμετρικής μέσα στο Ομ. Εδ. της Ροράμα, δεν απέμειναν το 1974 παρά 8 μικρές ομάδες Ινδιάνων που περιπλανώνταν στις όφρες της αρτηρίας κατεστραμμένοι απ' τις ασθένειες, την πορνεία και τον αλκοολισμό. Κατόπιν ξαφνικά το 1975 αυτό το τμήμα της αρτηρίας που έφτανε τα 220χλμ. εγκαταλείφθηκε. Η δολοφονική πλάνη του PIN μόλις διαλυόταν σαν στην παράλογη επιφάνεια, τόσο ξαφνικά όπως είχε εκμνηστευτεί οδηγώντας στην εξαθλίωση και το θάνατο.

Κάτω απ' το άδειο βλέμμα των Ινδιάνων με τα κουρέλια δεν υπήρχε πια απ' την ανάπτυξη του Αμαζόνιου παρά ένας λασιώδης διάδρομος και τα υπολείμματα των συνεργείων κατασκευής. Οι Γιανομάμι έμπαιναν στην εποχή του Σχεδίου POLAMAZONIA, την εποχή των μεταλλευτικών και αγροτοβιομηχανικών πόλων.

Μεταλλευτικά σχέδια:

Ηδη απ' το 1975 δημοσιεύτηκαν τ' αποτελέσματα των γεωλογικών ερευνών που έγιναν στο έδαφος των Γιανομάμι από ένα σχέδιο συστηματικής εναέριας καταγραφής των φυσικών πηγών του Αμαζόνιου (RADAMBRASIL*). Το κέντρο αυτής της περιοχής παρουσιάζει υψηλούς δείκτες ραδιενέργειας. Το νέο είχε σημαντική απήχηση στο Βραζιλιανό Τύπο. Αμέσως οργανώθηκε ένα ταξίδι στην περιοχή για τον υπουργό Ορυχείων κι Ενεργειας και τον Πρόσβυ της Γερμανίας, με την οποία η Βραζιλία μόλις είχε υπογράψει μιά σημαντική συμφωνία για πυρηνική συνεργασία.

Ο Κυβερνήτης του Ομ. Εδ. της Ροράμα -που συμπεριλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος των εδαφών Γιανομάμι- δήλωνε μέσα στην γενική ευφορία: "Η Βραζιλία δεν μπορεί να επιτρέψει στον εαυτό της να βλέπει την ανάπτυξη της να περιορίζεται από μιά ντουζίνα ινδιάνικων χωριών" (Estado de Sao Paulo 1.3. '75). Άρχισε επίσης να γίνεται λόγος για διαμάντια και χρυσό...

Ένα μήνα αργότερα εισέβαλαν στην περιοχή ορδές από "γκαριμπέϊρος" (χρυσोधήρες) οι οποίοι -έλλειψη του χρυσού Ελντοράντο- ανακάλυψαν σημαντικά κοιτάσματα κασσίτερου που τα εκμεταλλεύτηκαν περισσότερο από ένα χρόνο προτού παρέμβουν οι Αρχές. (Η εκμετάλλευση μεταλλευμάτων σε ινδιάνικα εδάφη θεωρείται παράνομη στην Βραζιλία).

Το διώξιμο των χρυσοθήρων όμως, δεν αφέιλεται τελικά καθόλου στην εφαρμογή της Ιθαγενίστικης Νομοθεσίας. Οι γκαριμπέϊρος είχαν γίνει εν-οχλητικοί για εντελώς διαφορετικούς λόγους: Αν και ήταν περισσότεροι από 500 το 1976, συγκρούονταν ένοπλα με τους Ινδιάνους κι ο Τύπος ασχολούνταν με την υπόθεση, πάνω απ' όλα ήταν το γεγονός ότι η FUNAI μόλις είχε δώσει μυστικά άδεια έρευνας κι εκμετάλλευσης του εδάφους σε μιιά μεγάλη βιομηχανική επιχείρηση· την Companhia Vale Do Rio Dose (CVRD) που ενδιαφερόταν για τα κοιτάσματα. Η CVRD είναι ήδη γνωστή στη Βραζιλία για την εκμετάλλευση κοιτασμάτων σιδήρου στα εδάφη των Ινδιάνων Cayapo-Hikrin σε συνεργασία με την ΒορειαΑμερικάνικη εταιρεία χάλυβα (U.S. Steel). Μιά θυγατρική της CVRD η Do Ce Geo εγκαταστάθηκε στο κέντρο του εδάφους Γιανομάμι για να πάρει λεπτομερές γεωλογικό δείγμα. Αυτές οι εργασίες ολοκληρώθηκαν τον Αύγουστο του 1978. Τώρα η CVRD βρίσκεται στο στάδιο εκμετάλλευσης του κοιτάσματος.

Σε μιιά ακτίνα 80χλμ. γύρω απ' το κούτασμα (Serra das Surucucus et Serra Couto Magalhães) βρίσκονται 74 απομονωμένα χωριά Γιανομάμι, σε μιιά ορεινή περιοχή με ιδιαίτερα δυσχερή πρόσβαση. Πρόκειται για περίπου 4.000 Ινδιάνους που η παραμικρή επιδημία ιλαράς μπορεί να τους εκμηδενίσει. Κανένα πρόγραμμα ιατρικής βοήθειας δεν προβλέφθηκε γι' αυτήν την περιοχή. Κι ακόμη χειρότερα ο Κυβερνήτης της Ροράϊμα δεν έπαινε να επωφάνει τις απειλές οργανώνοντας πολλές παράνομες εισβολές των γκαριμπέϊρος στην Serra Couto Magalhães.

Αγροτοβιομηχανικά σχέδια:

Απ' το 1975 μέχρι το 1978 -πάντοτε σύμφωνα με τις οδηγίες του Σχέδιου POLAMAZONIA- ο σχεδιασμός των αγροτοβιομηχανικών σχεδίων και της αποικιοποίησης της Ροράϊμα πήραν την μορφή ενός κτηματολόγιου που παραβιάζει πλατειά τα εδάφη των Γιανομάμι. Τον Αύγουστο του '75 7 περιοχές (glebas) μ' ένα σύνολο πάνω από 1.000.000 εκτάρια οριοθετήθηκαν απ' το Εθνικό Ινστιτούτο Αποικισμού κι Αγροτικής Μεταρρύθμισης (INCRA). Σ' αυτά προστέθηκαν 500.000 εκτάρια επιπλέον. Κατά προσέγγιση, το μισό αυτών των εδαφών αποτελούν μέρος των πατροπαράδοτων εδαφών των Γιανομάμι.

Δύο χρόνια μετά απ' το πρώτο κτηματολόγιο του INCRA, η FUNAI ενδιαφέρθηκε για εναέρια καταγραφή των κοινοτήτων Γιανομάμι. Δεν πρόκειται όμως για μιιά απλή έλλειψη συντονισμού των εργασιών δύο θεσμών που εξαρτώνται απ' το ίδιο υπουργείο (Εσωτερικών), αντίθετα: Στο τέλος του '78 η εναέρια καταγραφή που έκανε η FUNAI καταλήγει σε μιιά οριοθέτηση των εδαφών που επίσημα αναγνωρίζονται σαν περιοχές των Γιανομάμι. Γρήγορα έγινε φανερό ότι αυτή η οριοθέτηση που παρουσιάστηκε σαν μιιά εγγύηση των εδαφικών δικαιωμάτων των Ινδιάνων δεν είχε σαν σκοπό παρά την επικύρωση του διαμελισμού και καταλήστευσης των εδαφών Γιανομάμι που τους αιρειρέθηκαν απ' το κτηματολόγιο του INCRA. Η οριοθέτηση της FUNAI νομιμοποιεί τελικά τον αγκωτηριασμό των 2/3 των εδαφών Γιανομάμι και

στοχεύει στο να εξορίσει αυτούς τους Ινδιάνους σε 21 μικρές ρεζέρβες χαρισμένες μεταξύ τους από διαδρόμους πλάτους 5 έως 30 χιλιομέτρων που προορίζονται για τα σχέδια αποικισμού, κτηνοτροφίας ή δασικής εκμετάλλευσης.

Αυτό το αρχιπέλαγος της μιζέριας θα επέβαλλε στους Ινδιάνους, αφανισμένους απ' το χείμαρρο του αποικισμού, κοινωνικούς, οικολογικούς κι υγειονομικούς καταναγκασμούς τόσο δραστικούς που θα βρίσκονταν μπροστά σε μιά βραχυπρόθεσμη πλήρη εξαφάνισή τους.

Το Σχέδιο ενός "Πάρκου των Ιθαγενών Γιανομάμι"

Μπροστά στις απειλές αποδεκατισμού που κρέμονται πάνω απ' τους Γιανομάμι-τη σύζευξη των μεταλλευτικών κι αγροτοβιομηχανικών σχεδίων του πλάνου Polamazônia και την αδράνεια ή τη διπροσωπία της FUNAI- μιά Έκωση αποτελούμενη από εθνολόγους, νομικούς, γιατρούς κι ιεραπόστολους κατέθεσε τον Ιούνιο του '79 στην Κυβέρνηση ένα αντι-σχέδιο οριοθέτησης των εδαφών Γιανομάμι. Αυτή η Έκωση (Comissão pela Criação do Parque Yanomami-CCPY), που διευθύνεται απ' τη Βραζιλιάνη ιθαγενίστρια Κλαούντια Αντουγιάρ, διεκδικεί την δημιουργία ενός "Ιθαγενούς Πάρκου" των Γιανομάμι μ' έκταση 6.500.000 εκτάρια που αντιστοιχεί στην έκταση των παραδοσιακών εδαφών τους. Οντως, με βάση τους όρους της Ιθαγενιστικής Νομοθεσίας που ισχύει στη Βραζιλία (Estatuto do Índio 1973), μόνο ο τύπος "πάρκο ιθαγενών" (άρθρο 26&28)-χάρη στην διπλή επίκληση της ιθαγενιστικής κι οικολογικής προστασίας- θα επέτρεπε να διατηρηθεί ανέπαφη μιά τόσο μεγάλη έκταση, αποφεύγοντας έτσι την εφαρμογή του συνηθισμένου συστήματος της ρεζέρβας που προορίζεται γιά εθνότητες δημογραφικά ελαχιστοποιημένες.

Αυτό το αντι-σχέδιο εγκρίθηκε ομόφωνα απ' το Ιθαγενιστικό Συμβούλιο της FUNAI (τα μέλη του ορίζονται άμεσα απ' τον Πρόεδρο της Βραζιλίας) τον Αύγουστο του '79. Έπειτα δε κι απ' την πίεση μιάς επίμονης εκστρατείας του τύπου απομακρύνθηκε απ' την FUNAI τον Δεκέμβρη ο εισηγητής του αρχικού σχεδίου για τον διαμελισμό των Εδαφών Γιανομάμι. Στο πρώτο τρίμηνο του 1980 μιά κοινή ομάδα εργασίας CCPY/FUNAI συνέταξε το επίσημο τελικό σχέδιο δημιουργίας του "Πάρκου Γιανομάμι".

Εν τούτοις, αυτό το σχέδιο δεν έγινε ποτέ πραγματικότητα. Πρόσφατα αναγγέλθηκε (Folha de São Paulo 5.5.1980) ότι η δημιουργία του Πάρκου εμποδίστηκε ανοικτά απ' το υπουργ. Εσωτερικών. Οι αιτίες αυτής της σκόπιμης αδράνειας των Αρχών της Βραζιλίας δεν είναι καινούργιες. Αυτό το σχέδιο αποτελεί την 13η στη σειρά πρόταση οριοθέτησης των Εδαφών Γιανομάμι με πρώτη αυτή που έγινε το 1958 από εθνολόγους κι ιεραπόστολους που εργάζονταν σ' αυτή την περιοχή. Η πορεία αυτών των διαδοχικών σχεδίων πάντοτε διαφοροποιούνταν κάτω απ' την πίεση ισχυρών τοπικών ή εθνικών συμφερόντων που ορέγονται τα εδάφη των Γιανομάμι.

Απ' το 1979 διάφορες ομάδες χρηματιστών-βασίζόμενες στην πλήρη στήριξη των τοπικών κι ορισμένες φορές και των Ομοσπονδιακών Αρχών-υποστηρίζουν μιά βίαιη εκστρατεία ενάντια στην δημιουργία του "Πάρκου Γιανομάμι". Έτσι σύμφωνα με τις δηλώσεις του βουλευτή Helio Câmpes (εκπαιδευτικού των γκαριμπέϊρος και των αποίκων της Βορράιμα) η επίσημη προσ-

τασία μιάς τεράστιας εδαφικής έκτασης για τους Ιθαγενείς σε μιά συνοριακή περιοχή θ' απειλούσε την Εθνική Ασφάλεια, επειδή: "οι Ινδιάνοι, δημιουργώντας έναν τύπο σοσιαλισμού της φυλής, θα συνέβαλαν στην απόσχιση των εδαφών που κατέχουν απ' το υπόλοιπο της χώρας" (Estado de São Paulo 14.2.80). Στον ίδιο τόνο μιά απόφαση του βουλευτή Italo Conti στη βουλή: "οι Γιανομάμι θα καταλήξουν στη δημιουργία μιάς σοσιαλιστικής δημοκρατίας, στηρίζόμενοι στη βοήθεια του ΟΗΕ". Ο ίδιος ο πρόεδρος της FUNAI υποστηρίζει ότι τα μεταλλευτικά κοιτάσματα των Εδαφών Γιανομάμι πρέπει να τα εκμεταλλευθούν βιομηχανικές επιχειρήσεις που θα παίρνουν πίστωση απ' την FUNAI κι ότι το σχέδιο του "Πάρκου Γιανομάμι" πρέπει να μειωθεί στο 1/3. Εδώ ίσως δεν είναι άχρηστο να υπενθυμίσουμε ότι η τελευταία δουλειά που έκανε ο πρόεδρος της FUNAI πριν μπει σε αυτόν τον οργανισμό ήταν αυτή του αρχηγού των "Υπηρεσιών Ασφαλείας" της Μεταλλευτικής Εταιρείας CVRD που ενδιαφέρεται σήμερα να έχει τον πρώτο λόγο στην εκμετάλλευση των κοιτασμάτων κασσίτερου στα Εδάφη Γιανομάμι...

Αυτή η πολύ ανησυχητική κατάσταση για τους Γιανομάμι έχει ιδιαίτερη απήχηση στον Βραζιλιανό Τύπο ακριβώς γιατί αφορά την επιβίωση της τελευταίας μεγάλης κι ανέπαφης (μέχρι πρότινος) Αμαζονιακής Εθνότητας. Αλλά αυτή η κατάσταση κάθολου δεν αποτελεί εξαίρεση: Ανάμεσα στο 1970 και 1978 το προχώρημα του "Βραζιλιανού θαύματος στην Αμαζονία έδεσε σε κίνδυνο την επιβίωση 30 εθνотήτων (45% των Ινδιάνων Parakana, 70% των Gaviões, 60% των Kreen Akarore σκοτώθηκαν. βλ.: Ramos 1979) και δεν δίστασε να παραβιάσει τα σύνορα 4 μεγάλων πολυεθνικών "Ιθαγενών Πάρκων" που η Βραζιλία θεωρούσε μέχρι τότε σαν τη διεθνή εγγύηση των ανθρωπιστικών διαθέσεων της ιθαγενίστικης πολιτικής της... (βλ.: Παράρτημα 1)

ΚΑΙΝΓΚΑΝΓΚ

Οι Ινδιάνοι Κάινγκανγκ κατείχαν το μεγάλο δάσος στην νότια Βραζιλία που στ' ανατολικά του βρέχεται απ' τον Ατλαντικό Ωκεανό που στο μεγαλύτερο μέρος του είχε παραμείνει ανέπαφο μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα στις Πολιτείες του Σάο Πάολο, του Παρανά, της Σάντα Καταρίνα και του Ρίο Γραντέ ντο Σούλ. Οι πρώτες τους επαφές με τον κόσμο των Λευκών ήταν απ' την αρχή εξαιρετικά βίαιες. Η Αυτοκρατορική Κυβέρνηση της Βραζιλίας τους κήρυξε επίσημα τον πόλεμο ήδη απ' το 1810 στην περιοχή του ποταμού Παρανά. Στα τέλη του 19ου αιώνα, απωθημένοι ήδη με κατεύθυνση προς το νότο εξαιτίας της κατοχής ζωτικών τμημάτων του εδάφους τους, οι Κάινγκανγκ άρχισαν να ζουν σ' ένα κλίμα διαρκούς έντασης, ταυτόχρονα όντας απ' τη μιά διαφυλετικών πολέμων - που αφύσικα εντάθηκαν λόγω της μείωσης των εδαφών τους - κι απ' την άλλη αντιμετώπιζοντας βίαιες συγκρούσεις με τους Λευκούς άποικους.

Παρ' όλα αυτά η πίεση του Μετώπου Αποικιοποίησης στο έδαφος των Κάινγκανγκ δεν εντάθηκε με τρόπο αποφασιστικό παρά με το πέρασμα της καλλιέργειας του καφέ απ' την περιοχή του Ρίο ντε Τζανέιρο σ' εκείνη του Σάο Πάολο στα τέλη του 19ου αιώνα. Η αρπαγή των εδαφών αυτών των Ινδιάνων απ' τους καλλιεργητές του νότου μπορεί να θεωρηθεί σαν ένας απ' τους παράγοντες που ευνοήσαν στο πρώτο μισό του 20ου αιώνα τη συσσώρευση των αγροτικών κεφαλαίων, απαραίτητων γιά την βιομηχανική απογείωση της Βραζιλίας απ' τη δεκαετία του '50. Βραζιλιάνικο ξύλο, χρυσός, παραγωγή καφέ, η Διαμαζονιακή αρτηρία... σε κάθε αιώνα κι ένα καινούργιο "Βραζιλιάνο θαύμα" ριζωμένο αδυσώπητα στην βίαιη καταλήστευση των Αμερινδιάνικων εθνότητων.

Η διεύθυνση του μετώπου εξάπλωσης της Εθνο-κρατικής Κοινωνίας στα εδάφη των Κάινγκανγκ έγινε με μιά ιδιαίτερη ταχύτητα κι ένταση γιά 2 λόγους:

- η γρήγορη διάβρωση των εδαφών επέβαλλε ένα ταχύ προχώρημα του αγροτικού μετώπου,

- η καλλιέργεια του καφέ μη όντας παραγωγική παρά μετά μιά πενταετία γινόταν αποκλειστικά από επιχειρήσεις που έκαναν επενδύσεις σε μεγάλες εκτάσεις.

Μετά το κράχ του '29 η γεωργία αυτής της περιοχής έπρεπε να διαφοροποιηθεί. Τότε η εισβολή στα Ινδιάνικα εδάφη εντάθηκε ακόμη περισσότερο, εξαιτίας και του ρεύματος μετανάστευσης απ' τη Γερμανία και την Ιαπωνία. Η δημιουργία σιδηροδρομικών γραμμών συνδεδεμένων με τα σύμμερνα των καρεπαγωγών συνελοέφερε επίσης σημαντικά στην επιτάχυνση αυτής της διαδικασίας. Απ' το 1908 ως το 1911 οι επαφές ανάμεσα στο αγροτικό μέτωπο και τους Ινδιάνους είχαν φθάσει σ' ένα παροξυσμό βίας. Οι ιδιοκτήτες γής, οι σιδηροδρομικές εταιρείες, οι εταιρείες ιδιωτικού απικισμού κι οι τοπικές Κυβερνήσεις μίσθωναν σταθερά ένοπλες συμμορίες, τους λεγόμενους *bugreiros* (δολοφόνοι των "υπάνθρωπων", δηλ: των Ινδιάνων), που έσφαζαν τους Κάϊνγκανγκ για να διασφαλίσουν το προχώρημα της αποικιοποίησης των εδαφών τους.

Το κλίμα εξαιρετικής έντασης που βασιλεύεε τότε στο νότο της Βραζιλίας, τροφοδοτούμενο απ' τις δολοφονίες των *bugreiros*, τ' αντίποινα των Ινδιάνων και τις ρατσιστικές εκστρατείες Τύπου των Γερμανών μεταναστών, οδήγησε τελικά στην δημιουργία της Υπηρεσίας Προστασίας των Ινδιάνων (SPI) απ' τον Στρατάρχη Ρονίδον. Πρωταρχικό καθήκον αυτού του θεσμού (...) ήταν να επιχειρήσει μιιά ειρηνική επαφή με τους Κάϊνγκανγκ γιά να θέσει τέλος στη σφαγή της οποίας ήταν θύματα.

Η τελευταία πολεμική ομάδα τους εγκατέλειψε την μάχη το 1915. Οι Κάϊνγκανγκ αφού υπέστησαν φοβερές απώλειες στον πληθυσμό τους είδαν τα παραδοσιακά εδάφη τους να καταπατούνται και να διαμελίζονται εξ ολοκλήρου. Βρέθηκαν δε περιορισμένοι σε 20 ρεζέρβες πολλές απ' τις οποίες όπως η ρεζέρβα *Icatu* στην Πολιτεία του Σάο Πάολο δεν ξεπερνούν τα 400 εκτάρια.

Οι ρεζέρβες των Κάινγκανγκ

Πάνω από μισό αιώνα απ' την ειρήνευση οι Κάϊνγκανγκ, περικυκλωμένοι στις νησίδες της μιζέριας τους άγγιζαν το έσχατο όριο της εξαθλίωσης και της καταπίεσης, Αγροτικό προλεταριάτο, εξ ολοκλήρου περιθωριοποιημένο, οι Κάϊνγκανγκ θεωρήθηκαν απ' τον επίσημο Ιθαγενισμό ως "εναματωμένοι" στην Εθνο-κρατική Κοινωνία.

Τι είναι όμως μιιά ρεζέρβα Κάϊνγκανγκ; Ας πάρουμε το παράδειγμα της ρεζέρβας *Vanuize* στο Σάο Πάολο: 604 εκτάρια γής για 155 ανθρώπους· μιιά ρεζέρβα περικυκλωμένη από 17 μεγάλες εκμεταλλεύσεις παραγωγής καφέ, που κόβεται στα τρία από κοινοτικούς δρόμους και σε μέρος της οποίας, έχουν εισβάλει 11 οικογένειες αστικών. Αυτοί οι τελευταίοι σαν αντάλλαγμα για την παράνομη κατοχή των εδαφών της ρεζέρβας, πληρώνουν ένα είδος εκμίσθωσης στο Τμήμα Ιθαγενοφύς Κληρονομιάς της FUNAI.

Η μέση κατάσταση στις ρεζέρβες των Κάϊνγκανγκ είναι ακόμη χειρότερη Σ' αυτές τις "εκμισθώσεις" μπορούν να προστεθούν επιπλέον κι οι "ανεξέλεγκτες" εισβολές: Αυθόρμητος αποικισμός από ακτήμονες "προσέϊρος" που απωθούνται προς τη γή των Ινδιάνων απ' την εξάπλωση των λατιφοντιών ή απλώς αρπαγή των γαιών από ισχυρές ομάδες χρηματιστών εφοδιασμένων με πλαστούς τίτλους ιδιοκτησίας. Σ' αυτή την κατάσταση έρχονται να προστεθούν κι οι νόμιμες απαλλοτριώσεις γιά την πραγματοποίηση δημόσιων έργων.

Η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και η μείωση των καλλιεργήσιμων γαιών κάτω απ' την πίεση του μετώπου αποικιοποίησης οδήγησαν τους Κάϊνγκανγκ στα ακρότατα όρια της φτώχειας. Μη μπορώντας να συνεχίσουν τις παραδοσιακές δραστηριότητες επιβιώσής τους είναι εξίσου αδύνατον να ζήσουν αυτοκλειστικά απ' τη γεωργία. Η γεωργική τους παραγωγή είναι ανεπαρκής ακόμη και για ν' ανταπεξέλθουν στις πιο στοιχειώδεις ανάγκες τους. Ετσι είναι υποχρεωμένοι να δουλεύουν τον περισσότερο καιρό σαν ευκαιριακοί εργάτες γής στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις (fazendas) που βρίσκονται γύρω απ' τις ρεζέρβες τους. Συχνά εργάζονται ακόμη και για να καλλιεργήσουν για λογαριασμό των έποικων, εδάφη της ίδιας τους της ρεζέρβας στα οποία έχουν εισβάλει οι τελευταίοι...

Η συνεισφορά αρκετών αξιωματούχων της FUNAI στην εκμετάλλευση των Κάϊνγκανγκ δεν περιορίζεται γενικά σε μία μέθοδο (atendimento) παρόμοια (απ' την εποχή του Estatuto do Índio, 1973) των εδαφών απ' τις ρεζέρβες. Με το πρόσχημα να μετατρέλουν αυτές τις ρεζέρβες σε αυτόρχεις οικονομικά, παραχωρούν την διοίκησή τους στους "αρχηγούς των σταθμών" που τις διοικούν σαν πραγματικές ιδιωτικές επιχειρήσεις, εκμεταλλεύμενοι την εργατική δύναμη και την πατροπαράδοτη κληρονομιά των ιθαγενών προς όφελος της FUNAI. Σύμφωνα με τον εθνολόγο D. Ribeiro το 80% του κέρδους αυτών των εδαφών, των φυσικών τους πόρων και της εργατικής δύναμης των ιθαγενών απορροφούνται απ' την Ιθαγενίστικη Γραφειοκρατία.

Ο "αρχηγός του σταθμού" ασκεί στην ρεζέρβα μιιά πραγματική δικτατορία πάνω στους Ινδιάνους οι οποίοι εξομιώνονται απ' την Βραζιλιανή Νομοθεσία με τους ανήλικους ανάμεσα στα 16 και τα 21, υπό την "κηδεμονία" της FUNAI. Αυτός ο "αρχηγός" παραχωρεί ή αρνείται τις άδειες εξόδου απ' τη ρεζέρβα, επιβάλλει στους Ιθαγενείς αρχηγό της επιλογής του, μοιράζει τα εδάφη που πρόκειται να καλλιεργηθούν, αποφασίζει για την τοποθεσία και την έκτασή τους, διανέμει σπόρους κι ορισμένα εργαλεία...

Στην πλειοψηφία των ρεζερβών Κάϊνγκανγκ του Σάο Πάολο για παράδειγμα, υπάρχει με ποικίλες μορφές ένα σύστημα εργασίας των Ινδιάνων που λέγεται "συλλογικό" (roça coletiva, στην πραγματικότητα ιδιοκτησία του σταθμού) προς όφελος της FUNAI. "Συλλογικό χωράφι", "αγροτικό σχέδιο", ή ακόμη "σχέδιο κοινοτικής ανάπτυξης" όποια κι αν είναι η ονομασία πρόκειται πάντα για εκβιαστική απόσπαση χρόνου εργασίας που αμοιβεται με τρόπο εξευτελιστικό ή δεν αμοιβεται καθόλου. Ακόμα κι όταν οι Ινδιάνοι πληρώνονται γι' αυτή την δουλειά ο μισθός τους (...) είναι συχνά κατώτερος απ' αυτόν που παίρνουν απ' τους έποικους ή τους επιχειρηματίες fazendeiros οι οποίοι ήδη τους υπερεκμεταλλεύονται. Οι Κάϊνγκανγκ προτιμούν να δουλεύουν γι' αυτούς τους τελευταίους επειδή εκτός του ότι είναι άθλιοι οι μισθοί της FUNAI φθάνουν επιπλέον με μεγάλες καθυστερήσεις.

Η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων των ρεζερβών -όπως το κόψιμο των δασών, των πεύκων araucaria σε αρκετές περιοχές ή η είσπραξη των αποξημώσεων που οφείλονται στους Ινδιάνους για την εκτέλεση δημόσιων έργων στα εδάφη τους (δρόμοι, γέφυρες, φράγματα, γραμμές υψηλής τάσης...) - είναι επίσης συνηθισμένες πηγές κέρδους του "γενικού τμήματος πατροπαράδοτης κληρονομιάς των ιθαγενών" (DGPI) της FUNAI. Αυτά τα έσοδα εισπράττονται με τ' όνομα "ιθαγενική πρόσδοδος" (renda indígena) αλλά μόλις και μετά βίας το 20% αυτής της "ιθαγενικής πρόσδοδος" δίνεται τελικά στους Ινδιάνους που ζουν σαν απόκληροι επαίτες σε ρεζέρβες που συρρικνώνονται διαρκώς.

NONOAI: Οι πρώτες εξεγερσεις των Καϊνγκανγκ

Είναι σχεδόν απίστευτο το ότι οι Καϊνγκανγκ, οι οποίοι είχαν ήδη υποστεί βίαιες απώλειες πληθυσμού, μπόρεσαν ν'αντισταθούν πάνω από μισό αιώνα τόσο συστηματικής καταπίεσης και καταλήστευσης. Παρ'όλα αυτά όμως αυτοί οι Ινδιάνοι αποτελούν στην Βραζιλία μιά από τις πιο σημαντικές εθνότητες που συνυπάρχουν μόνιμα με την εθνοκρατική κοινωνία: ο πληθυσμός τους στα τέλη της δεκαετίας του '50 ήταν περίπου 4000 άτομα και σήμερα γνωρίζει αρκετή αύξηση.

Εδώ πρέπει να υπολογίσουμε πόσο έχει υποτιμηθεί γενικά η ικανότητα αντίστασης των αμερινδιάνικων εθνотήτων. Οι Καϊνγκανγκ έχουντας υποστεί πολλές επιμειξίες, έχοντας προλεταριοποιηθεί κι έχοντας σχεδόν εξ ολοκλήρου την κουλτούρα τους, καθόλου δεν ξεχωρίζουν σε μιά πρώτη ματιά απ'τον ντόπιο βραζιλιάνο πληθυσμό. Ωστόσο πάντοτε θεωρούν τους εαυτούς τους Ινδιάνους και είναι αυστηρά ταυτισμένοι μ'αυτή την ταυτότητα.

Η μη-ισοπέδωση αυτής της ταυτότητας τρέφεται περισσότερο στίτο διαφυλετικό σύστημα αμοιβαίων συμβολικών παραστάσεων παρά από ένα σύνολο γενετικών ή πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων. (Ribeiro 1978). Έχοντας φθάσει ακρότατο σημείο της *acculturação**, είναι τελικά μ'αρετηρία αυτό το έσχατο -τόσο απαραβίαστο όσο και καθοριστικό- εμπόδιο στην απομείωση, που οι Ινδιάνοι ξεκίνησαν μιά δουλεϊά πολιτιστικής ανασυγκρότησης κι αντίδρασης ενάντια στην κίνηση απογύμνωσης που έδετε σε κίνδυνο τις τελευταίες δυνατότητες γιά την επιβίωσή τους σαν Ινδιάνοι.

Το 1978 η ανάδυση της εθνικής συνείδησης των Καϊνγκανγκ έφθανε σε σημεία κρίσιμότητας. Υποστηριζόμενη από την επαναενεργοποίηση ορισμένων αυθεντικών πολιτιστικών στοιχείων (γλώσσα, νεκρώσιμες τελετουργίες *kiki*, φυλετικής αλληλεγγύης...) που αξιοποιήθηκαν στα πλαίσια ενός νέου αυτοκαθορισμού της Εθνότητας ενάντια στην Εθνοκρατική Κοινωνία,

αυτή η νέα ινδιάνικη ταυτότητα βασίζεται σ'ένα πολιτικό σχέδιο αντίστασης στην εδαφική απαλλοτρίωση.

63 χρόνια αφότου οι τελευταίες ομάδες Κάϊνγκανγκ κατέθεσαν τα όπλα οι απόγονοι τους, κουρασμένοι να βλέπουν τους εαυτούς τους σε αδιέξοδο στα όρια της δουλικότητας και της απογύμνωσης από την Λευκή Ειρήνη, διάλεξαν να ξαναπάρουν την τύχη τους στα χέρια τους.

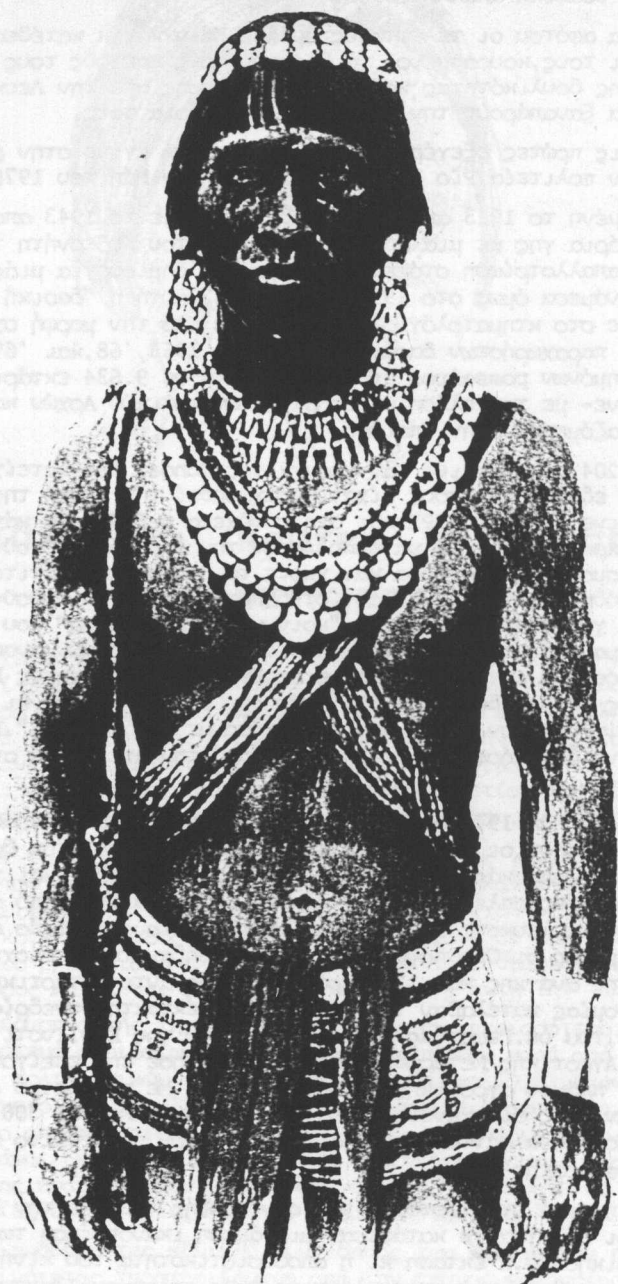
Μιά απ'τις πρώτες εξεγέρσεις των Κάϊνγκανγκ έγινε στην ρεζέρβα Νοποαί στην πολιτεία Ρίο Γκράντε Ντο Σουλ τον Μάη του 1978.

Οριοθετημένη το 1913 αυτή η ρεζέρβα μειώθηκε το 1943 από 34.908 σε 14.910 εκτάρια γης με μιά απατηλή συμφωνία του Κυβερνήτη της Πολιτείας. Αυτή η απαλλοτρίωση στόχευε επίσημα στη δημιουργία μιάς δασικής ρεζέρβας. Ανάμεσα όμως στο 1951 και το 1962 αυτή η "δασική ρεζέρβα" καταγράφηκε στο κτηματολόγιο και πωλήθηκε υπό την μορφή σχεδίου εποίκισμυ και παραχωρήσεων δασών. Επιπλέον το 1963, '68, '69, '69, 630 οικογένειες ακτημόνων posseiros εισέβαλαν βίαια σε 9.634 εκτάρια -αυτού που απέμεινε- με την πλήρη υποστήριξη των τοπικών Αρχών και των Συνδικάτων Εργαζόμενων στην Υπαιθρο.

Ετσι οι 204 οικογένειες Κάϊνγκανγκ της Νοποαί δεν κατείχαν πιά παρά το 1/6 των εδαφών που τους είχαν παραχωρηθεί την εποχή της ειρήνευσης. Κι αυτό έγινε χωρίς το SPI και στη συνέχεια η FUNAI να κάνουν ποτέ την παραμικρή κίνηση για να εμποδίσουν την επέκταση αυτού του παράνομου εποίκισμυ στην ρεζέρβα και χωρίς τα διαδοχικά Ινστιτούτα Αγροτικής Μεταρρύθμισης να προβλέψουν οτιδήποτε για να επιλυθούν τα σοβαρά προβλήματα γής στην περιοχή. Τα "κοινωνικά προβλήματα" που θα δημιουργούσε μιά μαζική μεταφορά των μικροϊδιοκτητών εποίκων, αναφέρονταν συγχάσαν πρόσχημα αυτής της αδράνειας. Ένας παλιός αρχηγός Κάϊνγκανγκ δήλωνε στις εφημερίδες το 1969: "Εάν δεν μας βοηθήσουν κι αυτή τη φορά, θα μαζέψω όλο τον κόσμο και θα πατήσουμε την πόλη...". Κανένας την εποχή εκείνη δεν πήρε και πολύ στα σοβαρά την απελπισία αυτής της δήλωσης.

Όμως στις 4 Μάη 1978, αφού έδωσαν το τελευταίο τελεσίγραφο που έμεινε χωρίς απάντηση, οι Κάϊνγκανγκ της Νοποαί πέρασαν στην δράση καίγοντας 7 σχολεία, μπλοκάροντας τους δρόμους της ρεζέρβας και χωρισμένοι σε μικρές ομάδες οπλισμένες με τόξα και βέλη έδιωξαν, από αγρόκτημα σε αγρόκτημα, τους λευκούς έποικους απ'τα εδάφη τους (Estado de Sao Paulo 10. 5. 78). Αμέσως οι Ομοσπονδιακές Αρχές κύλησαν την περιοχή σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και 120 στρατιώτες της αντι-ανταρτικής στρατιωτικής Αστυνομίας κατέλαβαν την ρεζέρβα. Μιά έκτακτη συνεδρίαση του υπ. Εσωτερικών, του υπ. Γεωργίας και του προέδρου του Εθν. Ινστιτούτου Εποίκισμυ κι Αγροτικής Μεταρρύθμισης ενεργοποίησε την επείγουσα επεξεργασία ενός "πλάνου αγροτικής μεταρρύθμισης": Με προεδρικό Διάταγμα παραχωρήθηκαν στις οικογένειες των posseiros της Νοποαί 300.000 εκτάρια γης στην Πολιτεία Μάττο Γκρόσο, μπροστά "στον επικείμενο κίνδυνο κοινωνικής αναταραχής".

Για πρώτη φορά στην Ιστορία της συνυπαρξής τους με την Εθνο-κρατική Κοινωνία οι Κάϊνγκανγκ κατάφεραν μιά άμεση ικανοποίηση των εδαφικών τους διεκδικήσεων. Η έκταση κι η αποφασιστικότητα του κινήματος εξέγερσης είχαν πετύχει την υπερκατάγγιση ενός επίσημου Ιθαγενισμού συνθηγομένου εδώ και μισό αιώνα περισσότερο να διαχειρίζεται τη νύκτα της εξθλίωσης παρά να λαμβάνει υπ' όφειν του τις ινδιάνικες διεκδικήσεις.

Ο Angelo Kreta και ο πολεμος της Ανακατακτησης

Τον Γενάρη του 1980 είναι οι Κάϊνγκανγκ της ρεζέρβας Mangueirinhas στην Πολιτεία Παρανά που με τη σειρά τους επιχειρούν την Ανακατάκτηση των εδαφών τους που 'χουν υποστεί εισβολή.Κι εκεί επίσης η καταλήστευση είχε φθάσει τα έσχατα σημεία.Το μισό της ρεζέρβας,ένα δάσος πεύκων araucaria έκτασης 9.000 εκταρίων βρίσκεται στα χέρια μι-
ας σημαντικής ντόπιας ομάδας χρηματιστών και 1.000 επιπλέον εκτάρια πλημύρισαν το 1980 απ'το φράγμα Salto Santiago στο Rio Iguaçu χωρίς καμιά εδαφική αποζημίωση.Το υπόλοιπο δε της ρεζέρβας κατέχεται από ένα μεγάλο μέρος ακτημόνων posseiros.

Τον Οκτώβρη του '79,κάτω απ'την πίεση τοπικών αξιωματούχων,η FUNAI περιόρισε την δίκαιη απαίτηση γι'ανάκτηση των 9.000 εκταρίων του δά-
σους της ρεζέρβας:κι οι Κάϊνγκανγκ εξοργισμένοι απ'αυτήν την υποκρισία αποφάσισαν ακόμη μιá φορά ότι είναι καιρός να υπερασπιστούν οι ίδιοι τα δικαιωμά τους.Στις 18 Γενάρη μιá πρώτη σύγκρουση τους έφερε αν-
τιμέτωπους με τους έποικους τους οποίους προσπάθησαν να διώξουν.

Λίγες μέρες αργότερα ο Ινδιάνος αρχηγός,της ρεζέρβας Mangueirinhas, Angelo Kreta πέθαινε έπειτα από ένα αυτοκινητιστικό "δυστύχημα" που προκλήθηκε απ'τους έποικους.

Ο Kreta είχε γίνει εδώ και αρκετά χρόνια ο εκπρόσωπος κιο στρατηγός της ακυπνιζόμενης συνείδησης των Κάϊνγκανγκ.Ήταν δε ένας απ'τους πρω-
τεργάτες των εξεγέρσεων στις ρεζέρβες του Rio das Cobras (Φεβρουάριος '78), της Napoai και της Mangueirinhas.Με την παρότρυνσή του οι Κάϊνγκ-
ανγκ,που βρίσκονταν στα όρια της μιζέριας και της περιφρόνησης,ήταν οι πρώτοι Ινδιάνοι απ'τους επονομαζόμενους "ενασωματωμένους" που πήραν άμεσα στα χέρια τους την υπεράσπιση των δικαιωμάτων που τους παραχωρ-
εί το Σύνταγμα και η βραζιλιανή Ιθαγενίστικη Νομοθεσία.Ο Kreta ήξερε να δώσει στην ενέργεια της απελπισίας τους ένα στόχο στα μέτρα της:
Τον Πόλεμο της Ανακατάκτησης.

Το παράδειγμα των Κάϊνγκανγκ εξαπλώθηκε τα τελευταία χρόνια σε πολ-
υάριθμες ινδιάνικες ομάδες της Βραζιλίας: Turiniquin, Xoko, Xavante... Αυτές οι εδαφικές ανακατακτήσεις,κινήγησαν τους Λευκούς απ'τα ινδιάν-
ικα εδάφη που είχαν αρπάξει εδώ και πολλές δεκαετίες και σ'ορισμένες περιπτώσεις εδώ και πολλούς αιώνες.Οι επαναιδιοποιήσεις γίνονται με
καταλήψεις των εποικισμένων εδαφών,περισσότερο ή λιγότερο βίαιες ανά-
λογα με την αντίδραση των εποίκων.Η βία των Ινδιάνων όμως είναι πάντ-
οτε περιορισμένη: Οι συσχετισμοί δύναμης δεν βρίσκονται γι'αυτούς πα-
ρά κατά το ήμισυ πάνω στο πεδίο της σύγκρουσης όπου είναι πάντοτε
αριθμητικά κατώτεροι.Περισσότερο υπολογίζουν,με μεγάλη ικανότητα,στην
απήχηση που 'χουν οι νέες πολεμικές ιεροτελεστίες της εθνικής τους
αντίστασης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.Για να δημιουργούν καταστάσεις
τέτοιες ώστε η FUNAI και η Κυβέρνηση να βρίσκονται αναγκασμένες να
επιλύουν τις διαμάχες προς όφελος τους κάτω απ'την πίεση της κοινής

γνώμης. Για παράδειγμα, 7 αρχηγοί του Συμβουλίου της φυλής Xavante οπλισμένοι με ρόπαλα και στολισμένοι με παραδοσιακές ζωγραφιές, κατέλαβαν τα γραφεία της FUNAI στην Μπραζιλία για να διεκδικήσουν την έξωση 45 ενοικιαστών γης απ' τη ρεζέρβα Parabubure (Correio Braziliense 24. 5. 80)

Η στενή εξάρτηση της FUNAI απ' το υπ. Εσωτερικών που είναι επιφορτισμένο με τον σχεδιασμό της ανάπτυξης του Αμαζόνιου και το σχεδόν ανύπαρκτο βέρος του Εθνικού Κονγκρέσου στο βραζιλιανό πολιτικό σύστημα, κάνουν ώστε η έσχατη ελπίδα αυτών των ινδιάνικων αγώνων να εναποτίθεται στην μαζική υποστήριξη της κοινής γνώμης. Απ' το 1978 αυτή η κοινή γνώμη κινητοποιήθηκε πλατειά μπροστά στην κυνικότητα των αντι-ινδιάνικων θέσεων που διατυμπανίζουν πολυφρίθμοι πολιτικοί κι οικονομικοί παράγοντες της βραζιλιανής κοινωνίας. Τέσσερεις Ινδιάνοι αρχηγοί των Κάϊνγκανγκ, τών Pankarare και των Guajajara δολοφονήθηκαν το 1980 από ανθρώπους των fazendeiros ή από έποικους. Οι τοπικοί πολιτικοί δε πολυπλασιάζουν τις πιο παρόλογες ρατσιστικές δηλώσεις όπως εκείνες του "Γραμματέα Δικαιοσύνης" του Μίττο Γκρόσο: "Οι Ινδιάνοι είναι ηλίθιοι και τεμπέληδες που κατέχουν υπερβολικές εκτάσεις γης... Η οριοθέτηση των Ιθαγενών Εδαφών είναι αντίθετη στις αρχές της Προόδου και της Εθνικής Ασφάλειας" (Jornal de Brasília 3. 4. 80) (...)

ΙΝΔΙΑΝΙΚΑ ΕΔΑΦΗ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Η σύγκριση της κατάστασης των Γιανομάμι, στη φάση της επαφής τους με την Εθνο-κρατική Κοινωνία, μ' εκείνη των Κάϊνγκανγκ, που βρίσκονταν σε συνεχή επαφή μ' αυτήν, αποκαλύπτει την διπλή όλη με την οποία αναπτύσσεται το ζήτημα των Ινδιάνικων Εδαφών στη Βραζιλία την δεκαετία του '80. Είμαστε μάρτυρες της επέκτασης του μετώπου αποικιοποίησης στα εδάφη των τελευταίων απομονωμένων εθνοτήτων στα όρια της Αμαζονίας και ταυτόχρονα μάρτυρες στην ανάδυση της συνείδησης εθνότητας των ομάδων που υφίστανται την απώλεια της κουλτούρας τους. Αυτές οι τελευταίες οργανώνουν στα μετόπισθεν του μετώπου αποικιοποίησης την ανακατάκτηση των εδαφών που έχουν υποστεί εισβολή. Η άρδραση αυτής της διπλής κίνησης (...) αποτελεί αναγκρίβολα μιά κρίσιμη στιγμή στην εξέλιξη της προβληματικής γύρω απ' τους Ιθαγενείς της Βραζιλίας.

Η κατάσταση των Γιανομάμι και των Κάϊνγκανγκ είναι παραδειγματική αλλά δεν είναι μεμονωμένη: Ο βραζιλιανός Τύπος δίνει ένα καθημερινό χρονικό των καταληpteύσεων και των συγκρούσεων για τη γή, των οποίων οι Ινδιάνοι είναι θύματα. Αυτοί οι Ινδιάνοι αντιπροσωπεύουν πιά στη Βραζιλία λιγότερο απ' το 0,2% του πληθυσμού και κατέχουν λιγότερο απ' το 6% των εδαφών της χώρας. Μπροστά σ' αυτά τ' ασημαντα νούμερα, η εκπληκτική επιμονή των συγκρούσεων που σχετίζονται με τα ινδιάνικα εδάφη δεν φαίνεται να μπορεί να εξηγηθεί παρά μόνο απ' αυτό οι συγκρούσεις αυτές έχουν σαν σκοπό να συσκοτίσουν.

Δεν θα μπορούσαμε τελικά να καταλάβουμε την εισβολή στην ρεζέρβα Nipoai χωρίς να γνωρίζουμε ότι υπάρχουν πάνω από 410.000 περιωρισμένοι ακτήμονες στην Πολιτεία Ρίο Γκράντε Ντο Σουλ. Δεν μπορούμε να καταλάβουμε τα σχέδια εποικισμού των Γιανομάμι εάν αγνοούμε ότι, περίπου 150.000 ακτήμονες κάθε χρόνο κατευθύνονται από την βορειοανατολική Βραζιλία προς την Βόρεια Αμαζονία.

Αποδελτιώνεται

Ινδιάνοι της φυλής Καγιάπο προσέρχονται στη συνέλευση βαμμένοι με τα «χρώματα του πολέμου», αποφασισμένοι να προστατεύσουν τη γη τους

Διαμαρτυρία για τον Αμαζόνιο

ΑΛΤΑΜΙΡΑ.— Περισσότεροι από 500 αντιπρόσωποι 20 ινδιάνικων φυλών του Αμαζονίου προχώρησαν στο πρώτο βήμα κοινής πολιτικής δράσης, πραγματοποιώντας συνέλευση στην Αλταμίρα της Βραζιλίας για την αντιμετώπιση της κατασκευής ενός υδροηλεκτρικού έργου, που θα πλημμυρίσει τη γη τους. Εφτά χιλιάδες Ινδιάνοι θα εκτοπιστούν και 7.770 τετραγωνικά χιλιόμετρα ζούγκλας του Αμαζονίου θα πλημμυρίσουν, αν τελικά κατασκευαστούν τα φράγματα Καραράο και Μπαμπακούάρα, όπως έχει προγραμματίσει η κυβέρνηση Σάρνι.

«Η γη μας είναι ιερή. Έχει τις ρίζες του πολιτισμού μας και των προγόνων μας. Δεν θα δεχτούμε

τα φράγματα», τόνισαν Ινδιάνοι των φυλών Τερίνα, Γιανομάμι, κ.α.

Αντιδιαδήλωση έκαναν τη μέρα της έναρξης της συνέλευσης στην Αλταμίρα χιλιάδες κτηνοτρόφοι και ιδιοκτήτες καταστημάτων, φωνάζοντας συνθήματα κατά των Ινδιάνων και υπέρ των φραγμάτων.

Εκπρόσωπος της βραζιλιάνης κυβέρνησης που παραβρίσκεται στη συνέλευση, αναγνώρισε τις καταστροφικές συνέπειες που θα έχουν τα έργα αυτά για τους Ινδιάνους αλλά και γενικότερα για τη ζούγκλα του Αμαζονίου, επέμεινε ωστόσο ότι η ηλεκτρική ενέργεια που θα δώσουν τα έργα, είναι ζωτική για την ανάπτυξη της Βραζιλίας...

92-2-89

"30219"

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΕΣ ΙΝΔΙΑΝΩΝ: Οι παμπολλες

αυτοκτονίες νέων στην περιοχή Ντουράντος, νότια του Μάτο Γκρόσο Ντο Σουλ, στην κεντροδυτική Βραζιλία, όπου ζουν 7.000 Ινδιάνοι τριών φυλών, σε έκταση 3.000 εκταρίων, οφείλεται στο ότι οι νέοι αυτοί Ινδιάνοι δεν αντέχουν τον πολιτισμό των λευκών, δήλωσαν στο Σάο Πάουλο οι αδελφοί Βίλας Μπόας, ειδικοί σε θέματα Ινδιάνων. Οι 3 αδελφοί Βίλας Μπόας, οι οποίοι πέρασαν 40 χρόνια μελετώντας τους Ινδιάνους, δήλωσαν ότι οι Κάιβας, φυλή στην οποία ανήκουν οι περισσότεροι από τους 74 νέους που αυτοκτόνησαν τους τελευταίους 24 μήνες, είναι εσωστρεφείς, πολύ δεμένοι με τις συνήθειες της φυλής τους, δεν μιλούν παρά μόνο τη γλώσσα τους και ζουν περιορισμένοι στον δικό τους πολιτισμό.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ Δευτέρα 7 Ιανουαρίου 1991

□ ΤΟ ΒΗΜΑ
1 Απριλίου 1990

Ο μύθος του «ευ ζην» καίει τον πράσινο πνεύμονα

ΜΕ ΤΗΝ καταστροφή των δασών και την παράλογη χρήση του εδάφους, οι περιοχές του πλανήτη που κάποτε εφοζιζαν από ζωή και τώρα έχουν μεταβληθεί σε άγονες ζώνες, η κυριολεκτικά σε ερήμους, αυξήθηκαν κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα κατά 140%· από 1,2 δισ. εκτάρια που κάλυπταν στα τέλη του προηγούμενου αιώνα, τώρα καλύπτουν 2,8 δισ. εκτάρια γης.

Ο ρυθμός της καταστροφής διαρκώς επιταχύνεται και εκτιμάται ότι πλέον, κατά μέσον όρο, σε κάθε λεπτό που περνά καταστρέφονται 30 εκτάρια, ποσό που ισοδυναμεί με 160.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα ετήσιως. Η καταστροφή αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στην καπή των δασών για την παραγωγή ξυλείας, στη «λειτουργική» καλλιέργεια της γης, η οποία είναι τόσο εντατική ώστε μέσα σε 3-5 χρόνια αφαιρεί από το έδαφος όλα τα θρεπτικά συστατικά και το αφήνει στείρο, χωρίς δυνατότητα αναπλήρωσης. Αποτέλεσμα αυτής της αλόγιστης μεταχείρισης της γης είναι να χάνονται συνολικά 44 εκτάρια εὐφοροῦ εδάφους το λεπτό· μέσα σε 70 χρόνια, η έκταση που έχασε την παραγωγική της δυνατότητα έχει τετραπλασιασθεί.

Η περιοχή του Αμαζονίου, η

οποία με τα 600 εκατομμύρια εκτάρια αντιπροσώπευε το 54% των παρθένων δασών του κόσμου, έχει τώρα καταστραφεί κατά το ένα τρίτο, όπως δείχνουν τα στοιχεία που συνέλεξαν οι δορυφόροι της NASA.

Εάν δάση έλειπον θύματα εμπορικού, αυτό οφείλεται: α) στους κτηνοτρόφους κατά 38%, β) στους καλλιεργητές κατά 31%, γ) στην οδοκομία - για τις ανάγκες των υπολοίπων - κατά 26%, και δ) στους «κυνηγούς ξυλείας» κατά 4%.

Η διαδικασία αναπλάσεως του «θρεπτικού» στρώματος του εδάφους απαιτεί συνήθως από 100 έως 400 χρόνια. Για το έδαφος όμως των τροπικών δασών η διαδικασία αυτή είναι ακόμα πιο αργή γιατί σ' αυτές τις περιοχές το θρεπτικό εδαφικό στρώμα είναι πολύ λεπτό. Στην πραγματικότητα, η Αμαζονία είναι ένας παράδεισος ενώπιόν ο' ένα έδαφος ερήμους. Η βλάστηση δεν χροστάει την αφθονία της τόσο στα πλούσια θρεπτικά συστατικά του εδάφους όσο στην ταχύτητα και συνεχή ανακύκλωση των βιολογικών και μεταλλικών ουσιών ανάμεσα στον ζωνικό και τον φυτικό

κόσμο, χωρίς αυτές οι ουσίες να δρουν στον χρόνο να αποθηκευθούν και να δημιουργηθούν παχύ και ανθεκτικό θρεπτικό στρώμα.

Όταν καταστραφεί το δασικό κάλυμμα, το θρεπτικό στρώμα του εδάφους εξαφανίζεται γρήγορα γιατί το απομεινών τα άπληστα αγριόχορτα που φυτρώνουν και το παρσούρει η βροχή που χωρίς τα δάση σαφώς ανενόχλητη την περιοχί. Το έδαφος τότε ξηραίνεται και σχηματίζει μια σκληρή και άγονη κρούστα που τόπους-τόπους «καίει» ανοίγοντας χαράκια στα οποία εισδύει το νερό και αποτελειώνει το έργο της καταστροφής παρασύροντας και αυτήν τη λάσπη που έχει απομείνει.

Υπό κανονικές συνθήκες, λιγότερο από το 1% της ηλιακής ακτινοβολίας φθάνει στο έδαφος. Η θερμοκρασία, νύχτα-μέρα και κατά τη διάρκεια ολόκληρου του έτους, κυμαίνεται από 24 έως 28 βαθμούς Κελσίου· ενώ η σχετική υγρασία σταθερά ξεπερνάει το 90%. Κατά συνέπεια, στο εσωτερικό του δάσους πρακτικά εκμηδενίζεται η εξάτμιση, ενώ ταυτόχρονα το κλιματικό φαινόμενο της παραγωγής

υδρατμών από την Αμαζονία είναι μία από τις κυριότερες πηγές νεφών και βροχών.

Εξάλλου, το διοξείδιο του άνθρακος που αποδεσμεύεται κατά την καύση των δασών συντελεί στην επιδείνωση του «φαινομένου του θερμοκηπίου» που απειλεί τον πλανήτη.

Η καταστροφή της Αμαζονίας συμβάλλει συνεπώς κατά δύο τρόπους στην άνοδο της θερμοκρασίας του πλανήτη: πρώτον, παρέχει περισσότερο διοξείδιο του άνθρακος που οξύνει το «φαινόμενο του θερμοκηπίου» και, δεύτερον, παρέχει λιγότερη ατμοσφαιρική υγρασία η οποία θα χρησιμοποιε για να τα αμβλύνει.

Σύμφωνα με μια έκθεση της WWF, 336 εταιρείες προβαίνουν στην καταστροφή των δασών του Αμαζονίου προκειμένου να εξοικονομήσουν δοσοκοτώματα για τις εξαγωγές κρέατος στη Δύση (για τα δικά μας, δηλαδή, χάμπουργκερ και τα λουκάνικα). Γεδομένου ότι η βλάστηση δεν είναι πλέον πλούσια, ένα εκτάριο γης μόλις που επαρκεί για τη βοσκή ενός βοοειδούς, ενώ υπό φυσιολογικές συνθήκες σε κάθε εκτάριο θα βοσκοῦσαν ανέτως δέκα τουλάχιστον ζώα.

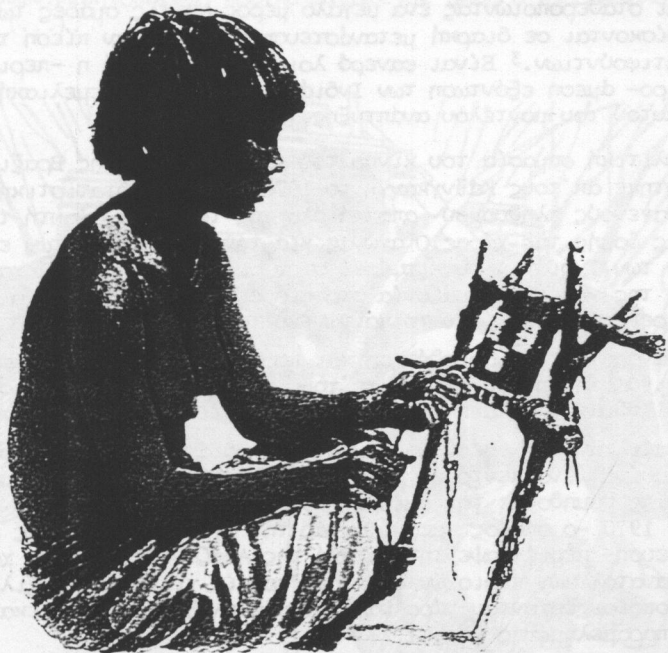

Η μετανάστευση αυτών των posseiros μέσα στα Ινδιάνικα Εδάφη-των Πολιτειών καταγωγής τους ή προς αυτά της Αμαζονίας- τροφοδοτείται παραδοσιακά απ' τον εκτοπισμό των μικροϊδιοκτητών και των εργατών γης απ' τους λατιφουντίστες της νότιας και βορειοανατολικής Βραζιλίας. Για παράδειγμα στα Β.Α μόνο ένας στους οκτώ χωρικούς έχει πρόσβαση στη γή. Τα 2/3 των καλλιεργητών κατέχουν μόλις το 10% των εδαφών ενώ ένα προνομιούχο 5% των ιδιοκτητών κατέχει το μισό των εδαφών... (...)

Όταν οι Posseiros δεν μπορούν να ιδιοποιηθούν τα Ινδιάνικα Εδάφη στις πολιτείες προελεύσεώς τους ή διώκονται απ' αυτά (π.χ στη Νοβοαί) τότε μεταναστεύουν προς την Αμαζονία.¹ Παρόλληλα μάλιστα την μεταναστευτική κίνηση απ' το 1967, η κυβερνητική πολιτική φορολογικών ελαφρύνσεων για τα αγροτοβιομηχανικά σχέδια, οι χαμηλές τιμές γης και η διάνοιξη ομοσπονδιακών αρτηριών προκάλεσαν στην Αμαζονία μιά κίνηση κερδοσκοπικής ιδιοποίησης εδαφών που έχουν έκταση περίπου 50 εκατομμύρια εκτάρια (Passos Guimarães 1979)...

Αυτή η ταυτόχρονη κατάρληξη της Αμαζονίας απ' το "μέτριο των λατιφουντιστών" και απ' το "μέτριο των πιονέρων" αυδόμενων μεταναστών προκαλεί μιά αναζωπύρωση των μεταξύ τους συγκρούσεων για τη γή που τελικά επιβάλλουν μιά εκ νέου "φυγή προς τα εμπρός" των ακτημόνων, καταδικασμένων σε μιά διαρκή αναζήτηση "ελεύθερων γαιών" που η αναπόφευκτη κατάρληξη της είναι πάντοτε η εισβολή στα Ινδιάνικα Εδάφη.

Τα θεσμικά μέσα που διαθέτει το βραζιλιανό Κράτος για ν' απορροφήσει αυτή την κίνηση συνιστούν επίσης μιά απόπειρα επίλυσης των κοινωνικών αντιθέσεων -της καπιταλιστικής διείσδυσης στην Αμαζονία- μέσω μιάς συστηματικής απαλλοτρίωσής των Ινδιάνικων Εδαφών: Μ' ένα διάταγμα την 1/4/71 που εκδόθηκε για λόγους συνδεδεμένους με την "Ανάπτυξη και την Εθνική Ασφάλεια" δημιουργήθηκε στην Αμαζονία ένα "απόθεμα εδαφών" που προορίζονται για τον δημόσιο τομέα (terras devolutas) έκτασης 260 εκα-

τοπιμιυρίων εκταρίων που διανέμονται σε 18 Σχέδια Ανάπτυξης υπό την δικαιοδοσία του INCRA.

Αυτά τα σχέδια συνιστούν ένα μέσο άμβλυνσης των συγκρούσεων για τη γή στην Αμαζονία καθώς επιτρέπουν την μετατόπιση των posseiros στους κλήρους κρατικού εποικισμού. Είναι όμως πραγματικά σπάνια αυτή η περίπτωση επειδή, παρά την οριοθέτηση της έκτασης των πωλούμενων γαιών σε 3.000 εκτάρια ανά έποικο, είναι διαρκής η προσφυγή πολυάριθμων χρηματιστικών κύκλων σε παράνομες διαδικασίες που επιτρέπουν μία συγκεντρωση εδαφών για κερδοσκοπικούς λόγους. Το 1972 ήδη το 78% των εκτάσεων του κτηματολογίου του INCRA στην Αμαζονία αποτελούνταν από λατιφούντια.

Η ίδια η επιλογή αυτών των εδαφών του δημόσιου τομέα που προτείνονται στους έποικους (μιά ζώνη 100χλμ. απ' τη μιά κι απ' την άλλη πλευρά των ομοσπονδιακών οδικών αρτηριών και μιά ζώνη 150χλμ. κατά μήκος των χερσαίων συνόρων της χώρας) περιλαμβάνει περιοχές όπου ζουν πολυάριθμες ινδιάνικες ομάδες. Είναι γνωστό ότι οι συνοριακές ζώνες της βραζιλιανής Αμαζονίας αποτελούσαν μέχρι την δεκαετία του '80 το τελευταίο καταφύγιο πολλών απομονωμένων εθνοτήτων (όπως οι Γιανομάμι) κι ότι οι Διαμαζονιακές αρτηρίες έκοβαν τα εδάφη πάνω από 30 ινδιάνικων ομάδων και 3 "Ιθαγενών Πόρκων" (βλ: Παράρτημα Ι).

Αυτή η κίνηση νόμιμης απαλλοτρίωσης είχε εγγραφεί ήδη απ' το 1970 σ' ένα σχέδιο μεταρρύθμισης της Ιθαγενίστικης Νομοθεσίας που επικυρώθηκε το 1973 έγινε ο νόμος 6001, γνωστός με τ' όνομα Estatuto do Índio. Το άρθρο 20 προβλέπει τον εκτοπισμό των ινδιάνικων ομάδων για λόγους "Ανάπτυξης και Εθνικής Ασφάλειας".

Τα Ινδιάνικα Εδάφη στην Βραζιλία που θεωρούνται σαν "παρθένα εδάφη" χρησιμοποιούνται λοιπόν -αυθόρμητα ή θεσμικά- ως ασφαλιστική δικλείδα των αντιθέσεων της καπιταλιστικής διεύθυνσης στην Αμαζονία, απορροφώντας και σταθεροποιώντας ένα μεγάλο μέρος απ' τις ομάδες των ακτημόνων που βρίσκονται σε διαρκή μετανάστευση κάτω απ' την πίεση της επέκτασης των λατιφούντιων.³ Είναι φανερό λοιπόν γιατί αυτή η -περισσότερο ή λιγότερο- άμεση εξόντωση των Ινδιάνων είναι μιά θεμελιώδη κατηγορία κατά αυτού του μοντέλου ανάπτυξης του Αμαζόνιου.

Η πολιτική σημασία του κινήματος των Ινδιάνων της Βραζιλίας, που εγκαινιάστηκε απ' τους Κάϊνγκανγκ το 1978 -παρά τη στατιστική ασημαντότητα του ιθαγενούς πληθυσμού- αποκτά όλο της το νόημα σ' αυτή την ανάλυση της έγγειας δομής της χώρας. Ο αγώνας για την αναγνώριση των εδαφικών δικαιωμάτων των Ινδιάνων συνεισφέρει στην αμφισβήτηση του μηχανισμού κερδοσκοπίας της γης στην Αμαζονία στο πιο ευάλωτο ίσως σημείο του: Εκεί όπου επιχειρεί να συσκοτίσει το κοινωνικό του κόστος.

Ο αγώνας για την οριοθέτηση και προστασία των Ινδιάνικων Εδαφών καταδικνύει ότι η γή που λείπει απ' τους ακτήμονες posseiros δεν είναι εκείνη των Ινδιάνων αλλά εκείνη των λατιφουντιστών γεωκτημόνων.

Η βραζιλιάνικη Κυβέρνηση έδωσε στα Ινδιάνικα Εδάφη-παρουσιάζοντάς τα ως "παρθένα"- ένα κεντρικό ρόλο στην όλη Ιδεολογία του Αμαζονιακού Αποικισμού. Ας θυμηθούμε την ομιλία Ato de Fê na Amazônia του στρατηγού Médici το 1970 -ο οποίος εμφανίζοντας την αγροτική έξοδο ως μεσοιανική μετανάστευση- περιέγραψε την κατοχή της Αμαζονίας απ' τους χωρικούς των βορειοανατολικών περιοχών σαν την "πορεία χιλιάδων Βραζιλιάνων ακτημόνων οι οποίοι έρχονται τώρα να δούν μ' έκπληξη το τοπίο εκατομμυρίων εκτάρων παραμελημένης γης..."

Είναι λοιπόν επιταγή για τους τοπικούς πολιτικάντηδες να πάρουν την ουτάλη και ν'αναπτύξουν επιτόπου ότι θεωρήθηκε στην Αμαζονία "εκατομύρια εκτάρια εγκατελλειμένης γης". Το θέμα μιάς χούφτας Ινδιάνων περιτλώνων σε μιά τεράστια έκταση που είναι ανίκανοι ν'αξιοποιήσουν γίνεται το επαναλαμβανόμενο μοτίβο, με στόχο να δικαιολογήσει την νομιμότητα της απαλλοτρίωσης των Ινδιάνικων Εδαφών απ'τους Λευκούς έποικους. Εξ'ου κι η δήλωση ενός βουλευτή του Ομ.Εδάφους της Ροράϊμα που εισιγγήται το νομοσχέδιο για τον εκποτισμό των Γιανομύμι: "Ο ισχυρισμός των Ινδιάνων ότι κατέχουν τεράστιες εκτάσεις γής αποκλειστικά για να κυνηγούν και να ψαρεύουν, είναι σκανδαλώδης εφόσον εμείς δουλεύουμε και πληρώνουμε φόρους". (Jornal de Brasilia 8.2.80).

Εδώ, είναι χρήσιμο να υπενθυμίσουμε ότι, τα πολυεθνικά λατιφούντια κατέχουν στην βραζιλιανή Αμαζονία εκτάσεις από 20.000 έως 1.500.000 εκτάρια το καθένα (Volks Wagen do Brasil, Swift Airport King Ranch, Liquigas... βλ.: Παράρτημα I, III). Το αγρόκτημα Suia-Missu της Liquigas έχει έκταση 560000 εκτάρια με σταθερό πληθυσμό 300 ατόμων, το σχέδιο Jarí 1.500.000 εκτάρια με σταθερό πληθυσμό 1331 άτομα, ενώ οι 1200 Ινδιάνοι Κδιγγκανγκ και Γκουαράνι της Νορσάι κατείχαν μόλις το 10% της ρεζέρβας τους που δεν είχε υποστεί εισβολή, δηλ. 14.910 εκτάρια.

Το θέμα των "παρθένων εδαφών" μέσω του οποίου επιχειρείται να δικαιολογηθεί η οικονομία μιάς αγροτικής μεταρρύθμισης στην Βραζιλία είναι το ίδιο αναπόσπαστα συνδεδεμένο με μιά αρνητική εικόνα των Ινδιάνων όπως η συσσώρευση του Κεφάλαιου είναι συνδεδεμένη με την απαλλοτρίωση των Ινδιάνικων Εδαφών.

Αυτή η αναγνώριση του ζητήματος των Ινδιάνικων Εδαφών σαν μιά θεμελιώδη συνιστώσα της αμφισβήτησης του λατιφουντισμού προκαλεί εδώ και χρόνια στην Βραζιλία συζητήσεις σ'εθνικό επίπεδο. Ετσι εξηγείται η πλατιά κινητοποίηση μεσαίων στρωμάτων αλλά και της εκκλησίας για την υποστήριξη των Ινδιάνικων αγώνων. Κινητοποίηση που καταγράφεται μέσα σ'ένα σύνολο κοινωνικών πιέσεων (...).

ΙΝΔΙΑΝΙΚΑ ΕΛΛΘΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Αναφερθήκαμε ήδη, σε σχέση με τους Κάϊνγκανγκ, στην ανάδυση μιάς νέας ινδιάνικης εθνικής συνείδησης. Αυτή δομείται μέσα από μιά διπλή κίνηση: επαναδραστικοποίηση παραδοσιακών πολιτιστικών στοιχείων και ταυτόχρονα, οικειοποίηση - στα πλαίσια ενός πολιτικού σχεδίου εδαφικών διεκδικήσεων - όρων Ινδιάνικότητας που επιβάλλονται από την κατάσταση επαφής με τον κόσμο των Λευκών.

Πρέπει λοιπόν να δούμε σ' αυτές τις εδαφικές διεκδικήσεις τόσο ένα μέσο διατήρησης πηγών απαραίτητων για την επιβίωση αυτών των ομάδων, όσο κι ένα σημαντικό μηχανισμό συγκρότησης της ταυτότητας τους ενάντια στην Λευκή Κοινωνία.

Η πληθώρα οικολογικών προσαρμογών και συμβολικών επεξεργασιών που συνιστούσαν τις διάφορες - επί μέρους - εδαφικότητες των αμερινδιάνικων εθνοτήτων τείνει ν' αντικατασταθεί, μέσα στους ινδιάνικους αγώνες, με τη γενική κι ομοιογενή έννοια "Ινδιάνικα Εδάφη" που είναι κληρονομιά του νομοθετικού και πολιτιστικού κώδικα της Εθνο-κρατικής Κοινωνίας. Αυτή η γενική έννοια που τους προσδιορίζει (αρνητικά σε σχέση με την Εθνο-κρατική Κοινωνία, από την κατάσταση τους σαν αυτών που έχουν στερηθεί τη γη τους), ξαναχρησιμοποιείται απ' τους Ινδιάνους σαν θεμέλιο και πρώτη ύλη των αγώνων τους κατά τέτοιο τρόπο ώστε ν' αποτελέσει μιά πρόκληση στην Λευκή Κοινωνία που τους επέβαλλε αυτή την έννοια.

Η ιδέα του Ινδιάνικου Εδάφους προσδιορισμένου σ' εθνική κλίμακα σαν ένας χώρος νομοθετικά ομοιογενής ενάντια στις επιθέσεις των Λευκών δημιουργήθηκε απ' την διοικητική οριοθέτηση των ινδιάνικων εδαφών που προβλέπεται απ' την Ιθαγενίστικη Νομοθεσία. Είναι τώρα η ύπαρξη αυτού του "Ιθαγενούς συνόρου του πολιτισμού" (Ribeiro) - του εγγυημένου απ' το νόμο που ταυτόχρονα επιβάλλεται και παραβιάζεται απ' την βραζιλιανή κοινωνία - η, οποία (ύπαρξη των ινδιάνικων εδαφών) θεμελιώνει την νομιμότητα του πολιτικού λόγου των ινδιάνικων διεκδικήσεων, ενισχύει την εθνική συνείδηση και της προμηθεύει τα μέσα και την αποτελεσματικότητά της. Τελικά "παίζοντας" μ' αυτή την αντίφαση, οι ινδιάνικες διεκδικήσεις μπορούν να εκφράσουν ένα λόγο πολιτιστικά αποδεκτό απ' την κοινωνία (...) κι επίσης να εγγραφούν στους ευρύτερους πολιτικο-κοινωνικούς αγώνες για να συνάψουν έτσι και τις απαραίτητες συμμαχίες.

Αναφέραμε παραπάνω με ποιόν τρόπο το κίνημα ανακατάκτησης των Ινδιάνικων Εδαφών δεν μπορούσε να επιβιώσει παρά στηριζόμενο στην κινητοποίηση ενός μεγάλου τμήματος της κοινής γνώμης. Η εικόνα μιάς ινδιανικότητας σε μάχη, ενάντια σε μιά συστηματική κίνηση απαλλοτρίωσης των Ινδιάνικων Εδαφών, με την μορφή νέων τελετουργιών εθνικής αντίστασης (τα τόξα και βέλη της Ναποαί, οι ζωγραφιές των πολεμιστών Xavande...), εκπέμπεται κι απ' τα μέσα μαζικής ενημέρωσης κι έγινε το ζήτημα που κινητοποιεί και συνδέει τους ινδιάνικους αγώνες με τους άλλους κοινωνικούς αγώνες στην Βραζιλία.

Τα γεγονότα που αναφέρθηκαν σ' αυτό το άρθρο σε σχέση με το ζήτημα των Ινδιάνικων Εδαφών, και τους αγώνες γύρω απ' αυτό πρέπει να μας ωθήσουν ν' αναθεωρήσουμε μιά συζήτηση πολύ συνηθισμένη σχετικά με τους Ινδιάνους της Βραζιλίας.

Η ανθρωπιστική θεωρήση της εξαφάνισης των Ινδιάνων της Αμαζονίας, χωρίς να θίξει στο ελάχιστο τις εξουσίες που την προωδούσαν, δεν είχε ποτέ άλλο αποτέλεσμα παρά την διάλυση κάθε προσπάθειας προειδοποίησης. Το να επανατοποθετήσουμε το Ινδιάνικο ζήτημα σ' ένα συνολικό οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο όπως το κάνουν οι αρχηγοί των Ινδιάνων (...) έχει μιιά εντελώς διαφορετική επίδραση απ' ότi η ανθρωπιστική θεωρία.

Υπάρχουν περισσότεροι από 200.000 Ινδιάνοι στην Βραζιλία και πολυάριθμες ομάδες τους που ονομάζονται "ενοικιασμένες" γνωρίζουν τα τελευταία χρόνια αρκετή δημογραφική άνοδο. Η αγρύπνια της συνείδησης της Εθνότητας και η επινόηση πρωτότυπων μορφών αγώνα γενικεύονται με την αυξανόμενη υποστήριξη ενός μεγάλου τμήματος της βραζιλιανής κοινής γνώμης.

Το βραζιλιανό Κράτος δεν εξαπατήθηκε σχετικά με τη σημασία αυτού του κινήματος και προσπαθεί συστηματικά, εδώ και χρόνια να τροποποιήσει την Ιθαγενίστικη Νομοθεσία μέσω του "Νόμου Εθνικής Ασφάλειας". Το Ινδιάνικο ζήτημα δεν είναι πιά για το Κράτος εκείνο το ασαφές ανθρωπιστικό πρόβλημα που καθόλου δεν το ενοχλούσε αλλά, έγινε ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα αστυνόμευσης.

Οι Ινδιάνοι δεν είναι πιά στην Βραζιλία τ' αδιά αλλά "άγρια" θύματα της "αναπόφευκτης" και βίαιης "προόδου του πολιτισμού"... θεωρούνται ολοένα και περισσότερο σαν πολιτικοί υποκινητές. Πράγμα που είχε αντιληφθεί ο Daniel Cabixi αρχηγός Pareci, στην διάρκεια της παρεμβολής του ενάντια σ' ένα νομοσχέδιο "χειραρέτησης" των Ινδιάνων της Βραζιλίας τον Οκτώβριο του 1978:

"...Ο πραγματικός αγώνας γιά την χειραρέτησή μας δεν θα γίνει από την Κυβέρνηση, ούτε απ' τον υπουργό Βωτερικών, ούτε απ' οποιονδήποτε άλλο. Θα γίνει από εμάς τους Ινδιάνους μέσα απ' τον αγώνα συνειδησής μας. Έτσι όπως όλες οι καταπιεζόμενες τάξεις βρίσκονται στη διαδικασία συγκρότησης της συνειδησής τους, έτσι και εμείς οι Ινδιάνοι είμαστε υποχρεωμένοι να συγκροτήσουμε την συνειδησή μας γιά να παλέψουμε γιά τα δικαιωμάτi μας... Ίσως μ' αυτή την διά νόμου "χειραρέτηση" δεν θα μπορούμε πιά να κάνουμε ελεύθερα τις συνελεύσεις μας πού τόσο μας βοήθησαν. Προβλέπω στο μέλλον, σε περίπτωση πού αυτή η "χειραρέτηση" θα επικυρωνόταν απ' τον Πρόεδρο, ότi και εμείς επίσης θα θεωρούμαστε σαν αυτούς που τους αντιμετώπιζουν ως ανατρεπτικούς. Γι' αυτό το λόγο εμείς οι Ινδιάνοι κάνουμε έκκληση στη συνείδηση του Λευκού κόσμου..."

Η δραματική αγωνία των ανθρώπων της ζούγκλας

ΕΙΝΑΙ αδύνατον να προσδιορίσουμε με ακρίβεια πόσους ανθρωπούς ζουν στην Ινδία, κατά την άρνηση των Κομμουνιστών και, πόσοι έχουν απομείνει σήμερα. Ο αριθμός τους τρέχει κυμαίνεται γύρω στους 750.000, ενώ τότε ίσως ξεπερνούσε τα 5.000.000.

Η δραματική αυτή μέσηση του πληθυσμού δεν είναι η μοναδική καταπονητική συνθήκη της ζωής των Ινδών. Ένα μεγάλο μέρος της στήριξης, λογιστικής και της ιστορίας έχουν χάσει και τις σπράττωσες μαρτυρίες, γύρω από τις οποίες αμύδωτος πληθυσμός της κοιλάδας του Αμαζονίου έπαιον θύματα του λευκαυκούχου των Διτών. Υπάρχουν όμως αλλεπάλληλες προσπάθειες έρευνας, αλλά και η μοναδική δυνατότητα των Εθνολογών.

Κατά προσέγγιση υπολογίζεται ότι από τους ενταξιμότερους Ινδούς του Αμαζονίου 250.000 βρίσκονται στον Περού, 300.000 - καταπονημένοι σε ίσα περίπου μέση - στη Βραζιλία, την Κολομβία και τη Βενεζουέλα, 80.000 στη Βολιβία, 70.000 στο Εκουαδόρ, 30.000 στη Γουινέα, 7.000 στη Σουρινάμ και 4.000 στη Γαλλική Γουινέα.

Για να πάρουμε μια ιδέα της μέσης του πληθυσμού των Ινδών της Βραζιλίας αρκεί να αναλογιστούμε ότι από το 1900 έως το 1957 εξεστράτευαν 87 φυλές και μέσα στα τελευταία 80 έτη περισσότερες από 90. Σε διατήρησε 400 είναι εξεστράτευαν περισσότερες από 700 φυλές Ινδών.

Οι γριλές περιστες ορίζουν τις ζώνες όπου ζουν οι τελευταίες απομεινόμενες ομάδες Ινδών. Οι αριθμοί δείχνουν τον αριθμό αυτών των ομάδων.

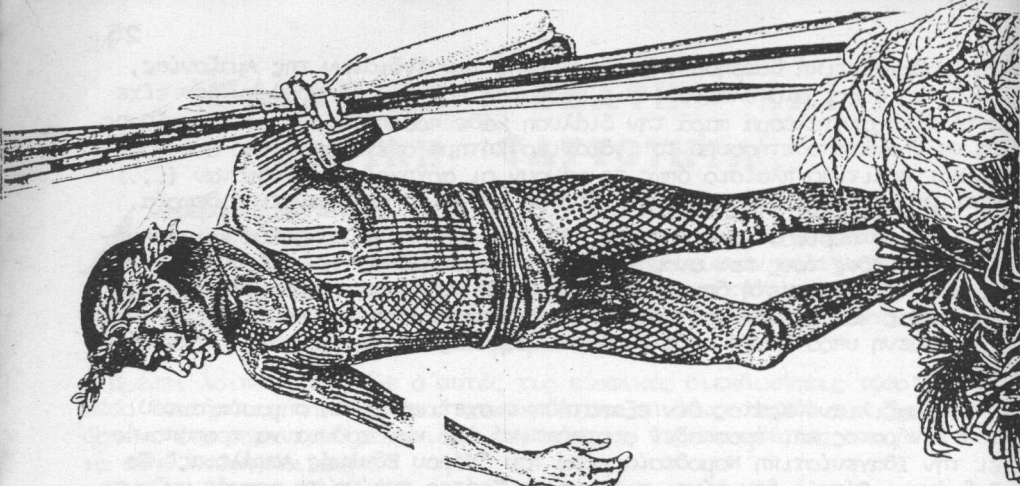
Είναι γνωστό ότι η βιολογική τους εξουδετέρωση (εξουδετέρωση των οργάνων και των γενετικών) οφείλεται σε ένα σύνολο από συλλογιστικές διαδικασίες: κακοβουλίες (αφροδίστα και ιατρική) στην ολότητα, ιδίως εξουδετέρωση, απάντηση στις οποίες οι Ινδικοί δεν είχαν αναπτυγμένη ανοσοποιητική άμυνα), ομολογιστικές, τεχνολογικο-πολιτισμικές και θρησκευτικές. Πολλές από τις θρησκευτικές Ινδιάνων εξεστράτευαν πριν προλάβουν οι επιπτώσεις της μελέτησης, και γι' αυτό τώρα ολόκληρο στέλνουν όχι μόνο, για να προστατευθούν, τους αυτόχθονες από περαιτέρω καταστροφές, αλλά και για να συλλέξουν εθνολογικό υλικό πριν ολοκληρωθεί η βιολογική ή η πολιτισμική εξουδετέρωση των Ινδιάνων φυλών.

Οι επιστήμονες που μελέτησαν επί τόπου τις ινδιάνικες φυλές είναι αριθμητικά πολύ περιορισμένοι και εκείνοι που εργάστηκαν μαζί τους στον πεδίο, το έπαιον από ένα τόσο διασπαστικό πόρνο εθνο-λογικό, ώστε οι πληροφορίες που μας μεταφέρουν είναι και αυτές περιορισμένες αξίες. Είναι, παρά όλα αυτά, οντολογική η διατήρηση ότι ακόμα και σήμερα, στο πεδίο του 2000 (την εποχή των δοκιμών και των υπολογισμών), υπάρχουν στην περιοχή του Αμαζονίου φυλές ομάδες άγνωστες ακόμα στον υπόλοιπο κόσμο που ζουν απομονωμένες και χωρίς καμία επαφή με τον πολιτισμό μας. Αυτό αποδεικνύουν οι πρόσφατες αποκάλυψες ινδιάνικων κοινοτήτων που δεν έχουν γνωστές προηγούμενες.

Από τη μια πλευρά, μας αφήνει καταλαβαίνοντας το μέγεθος της καταστροφής των Ινδιάνων από την άλλη, μας αφιερώνεται το γεγονός ότι αποκαλύπτονται διαρκώς νέες φυλές ομάδες που απασχολούνται από δεκάδες ή, το πολύ, λίγες εκατοντάδες ατόμων και που κατοικούν ακόμα πιο δυσχερή τον υπολογισμό του συνόλου του πληθυσμού των Ινδιάνων, αλλά και τις διαδικασίες για την προστασία τους.

Στον χώρο που κατείχε η Συνταγματική Επιτροπή για τους Απομονωμένους Ινδιάνους (CII); η οποία έχει ως σκοπό την ενταξίωση και την προστασία των ινδιάνων κοινοτήτων που απασχολούνται τα τελευταία χρόνια, εμφανίζονται 87 σημεία στην περιοχή του Αμαζονίου όπου σημειώνεται η παρουσία απομονωμένων Ινδιάνων. Έως τώρα, έχουν αναγνωριστεί 45 πληθυσμιακές κοινότητες που δεν μας είναι ιδιαίτερα γνωστές, ενώ έχουν εντοπιστεί άλλες 10 πληθυσμιακές που δεν έχουν καν αναγνωριστεί.

Παρά όλα που η νομοθεσία της Βραζιλίας αναγνωρίζει στις απομονωμένες ομάδες των Ινδιάνων το δικαίωμα να ζουν σύμφωνα με τις παραδόσεις, τους παραδοκτικές και στον φυσικό τους χώρο, αφού θεωρεί ιδιαιτερότητα τους την περιοχή όπου κατοικούν, στην πραγματικότητα οι Ινδιάνοι αυτοί, που ζουν απομονωμένοι σε μια τεράστια περιοχή όπου σπάνι η προστασία είναι αδύνατη, βρίσκονται στο έλεος του καλλός που θα θέλουν να οικειοποιηθεί τον χώρο τους για να εκμεταλλευτεί τον φυσικό χώρο της Αμαζονίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Η ένταξη των αυθόρμητων μεταναστεύσεων στην Αμαζονία γκρέισε αρκετή αύξηση μέσα στην δεκαετία του '70. Αυτές οι κινήσεις είναι πολύ παλιές και προκαλούνταν για παράδειγμα από την συλλογή καουτσούκ στις αρχές του αιώνα. Το 1974 ο μη-ινδιάνικος πληθυσμός της Αμαζονίας ήταν 4 εκατομμύρια κι η αύξησή του είναι γρήγορη εξ' αιτίας ενός σταθερού μεταναστευτικού κύματος (250.000 περίπου) κι ένα υψηλό δείκτη γεννητικότητας.

2. Μιά άμεση εισβολή στα Ινδιάνικα Εδάφη απ' τα μεγάλα αγροτοβιομηχανικά σχέδια για την Αμαζονία γίνεται σε πολλές περιπτώσεις ταυτόχρονα με την εισβολή του μετώπου των μεταναστών.

3. Η περίοδος των 5 ετών που ορίστηκε απ' την βραζιλιανή Ιθαγενίστικη Νομοθεσία για την επίσημη οριοθέτηση των Ινδιάνικων Εδαφών έληξε στις 19.2.78. Αυτή την ημερομηνία η FUNAI εξέδωσε μιιά λίστα με τα Ινδιάνικα Εδάφη που τα οριά τους είχαν αναγνωριστεί νόμιμα στην διαρκεία αυτής της περιόδου.

Πάνω απ' τα 2/3 των Ινδιάνικων Εδαφών είχαν παραληφθεί απ' αυτή τη λίστα και πολλές ρεζέρβες που περιλαμβάνονταν σ' αυτήν είχαν δημιουργηθεί απ' την SPI πριν την δημιουργία της FUNAI.

Ο απολογισμός ήταν: 66 εδάφη είχαν περιχαράκωθεί κι είχαν οριοθετηθεί 11 εδάφη ήταν στην διαδικασία περιχαράκωσης, 53 εδάφη είχαν σπλάς οριοθετηθεί με διάταγμα κι απέμεναν 16 εδάφη για να οριοθετηθούν.

Σύμφωνα μ' ένα αντι-ντοκουμέντο της CIMI ο αριθμός των ινδιάνικων ομάδων που τα εδάφη τους ήταν χωρίς καμιά νόμιμη προστασία ανέρχονταν σε 85. Σύμφωνα με τα στοιχεία της FUNAI 100.000 έποικοι είχαν εκείνη την εποχή (Estado de Sao Paulo 12.11.1980) εγκατασταθεί παράνομα στα ήδη οριοθετημένα Ινδιάνικα Εδάφη.

4. Εάν τα ιδιαίτερα πολιτικά και πολιτιστικά σχέδια καθεμιάς απ' τις Αμερινδιάνικες Εθνότητες της Βραζιλίας δεν μπορούν να εξομοιωθούν με αυτό τον μηχανισμό διεθνικής αναπαράστασης, αυτός όμως τα κάνει βιάσιμα απέναντι στην Εθνο-κρατική Κοινωνία.

5. Αυτό το σχέδιο κατάργησης, -με πρόσχημα την προοδευτικότητα- για τις ομάδες που είχαν στερηθεί την κουλτούρα τους, του καθεστώτος κηδεμονίας που εξομοιώνει στην Βραζιλία τους Ινδιάνους με τους ανήλικους εξυπηρετούσε δύο σκοπούς: την ακριβοβήτηση του αναπαλλοτρίωτου των Ινδιάνικων Εδαφών και των "νομοθετικών προνομίων" που συνδέονται μ' αυτό το καθεστώς κηδεμονίας.

Σ.Τ.Ε.

*acculturación: αμετάφραστος τύπος που δηλώνει το προϊόν της "συγχώνευσης" διαφορετικών κουλτουρών που στην πραγματικότητα είναι η επιβολή της μιάς κουλτούρας πάνω στην άλλη. Στην προκειμένη περίπτωση το προϊόν μιάς συστηματικής πολιτικής επιβολής πάνω στις Ιθαγενείς κουλτούρες.

Για τις Εθνο-κρατικές κοινωνίες της Ν. Αμερικής που συγκροτήθηκαν πάνω στην υποδούλωση κι άρνηση των αυτόχθονων λαών και για την αντίθεση της Ινδιανικότητας με το λευκό Ιθαγενισμό βλ: στη μπροσούρα ΙΝΔΙΑΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ Απ' τον Ιθαγενισμό στην Ινδιανικότητα... (Εναλλακτικές Ειδήσεις).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Η ΕΙΣΒΟΛΗ ΣΤΑ ΙΝΔΙΑΝΙΚΑ ΕΛΑΦΗ & ΤΟ "ΒΡΑΖΙΛΙΑΝΟ ΘΑΥΜΑ".

I-ΔΙΑΜΑΖΟΝΙΑΚΕΣ ΑΡΤΗΡΙΕΣ

ΑΡΤΗΡΙΑ	ΙΝΔΙΑΝΙΚΟ ΕΛΑΦΟΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΥΠΟΣΤΕΙ ΕΙΣΒΟΛΗ	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ
Η Διαμαζονιακή: οδός μήκους 4960 χλμ. που συνδέει τη Β.Α πλευρά της Βραζιλίας με τα σύνορα του Περού.	Juruna, Arara, Parakana, Asurini Kararao.	Παγκόσμια Τράπεζα: δάνειο 400 εκατ.\$	Earth Satellite Corp/ Litto Industries./ Westinghouse Corp: Συμβόλαια για το σχέδιο RADAM αεροφωτογραφικών μελετών. 7 εκατ.\$
Belem-Brasilia: άξονας Βορρά-Νότου.	Gaviao, Kraho, Apinaye, Xavante, Xarente.	Τράπεζα Export-Import: δάνειο 3898350 \$ στην Camargo Correa, την πιο σημαντική εταιρεία κατασκευών στην Βραζιλία για αγορά εξοπλισμού.	Caterpillar Brazil: πώληση 770 μηχανών-47 εκατ.\$-στο Στρατό και 7 εταιρείες που κατασκευάζουν δρόμους στην Αμαζονία.
Cuiaba-Santarem: άξονας Βορρά-Νότου διαμέσου του κέντρου της Δύσης	Εθνικό Πάρκο του Xingu (Mekranoti...), Kreen Akarore (BR-080).	Βοήθεια από ΗΠΑ: δωρεά 8,4 εκατ.\$ για εκπαίδευση και χρήση δεδομένων του Κέντρου Παρατήρησης των Φυσικών Πηγών της Γης-Not. Ντακότα	Komatsu (Ιαπωνία), Fiat (Ιταλία), General Motors, J.I. Case, Clark Equipment, Eaton Corp., Wabco, Huber-Warco (ΗΠΑ) κι άλλες ξένες εταιρείες για εφοδιασμό τρακτέρ= 125 εκατ.\$
Βόρεια Περιμετρική: οδός μήκους πάνω από 4000 χλμ. κατά μήκος των Β. συνόρων της Βραζιλίας.	Εθν. Πάρκο Tumucumaque (Tiriyó, Wayana, Oyambi), Waimiri-Atroari, Yanomami, σχέδιο Εθν. Πάρκου Atalaia (Marubó...)	1 εκατ.\$ από τον Αμερικάνικο στον Βραζιλιανό Στρατό για εξοπλισμό κατασκευών. Βοήθεια από ΗΠΑ 2,6 εκατ.\$ για την κατασκευή 14 μόνιμων γεφυρών. (1977).	
Porto Velho-Cuiaba: η κύρια οδός διαμέσου του Μάττο Γκρόσο και της Ροντόνια.	Εθν. Πάρκο Aripuana (Cintas, Largas, Surui, Munxor...) Το 1980 οι Nabiquara απειλούνταν απ' την τροποποίηση που χαραχτηκε στον δρόμο BR-360-Παγκόσμια Τράπεζα Ανάπτυξης.		

II-ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΞΑΓΩΓΗΣ	ΙΝΔΙΑΝΙΚΟ ΕΔΑΦΟΣ ΠΟΥ ΥΠΕΣΤΗ ΕΙΣΒΟΛΗ	ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ
Μεταλλεύματα σιδήρου: Serra das Carajas, Para.	Xikrin-Kayapo, B.A του Εθν.Πάρκου του Xingu.	Αμερικάνικη Γεωλογική εκτίμηση: 21-σχήδια μεταλλευτικής και γεωλογικής εκμετάλλευσης σε συνεργασία με βραζιλιάνες εταιρείες και χρηματοδότηση από τη Βραζιλία & ΗΠΑ.	Amazonas Mineracao: Ένωση της εθνικοποιημένης Companhia Vale do Rio Dose με την U.S.Steel (Χάλυδας).
Μαγνήσιο: Serra do Navio, Amapa.	Νότια των Karipuna, Galipi, Palikur, Marwonio.	Τράπεζα Export-Import: δάνειο 5,5 εκατ.\$ στην εταιρεία ICOMI.	ICOMI: Βιομηχανία και Εμπόριο Μεταλλευμάτων-Ένωση της βραζιλ. CAEMI de Antunes με τη Bethlehem Steel.
Βωξίτης: Rio Trombetas, Para.	Pianokoto-Tirityo, Warikyara-aricena, Parukoto-Xaruna.	Εταιρεία Υπερπόντιων Ιδιωτικών Επενδύσεων (ΗΠΑ): δέσφηση των επενδύσεων ALCOA, W.R.Grace Hanna Mining.	ALCOA (Καναδάς), Ιαπωνικός Χάλυδας, Kaiser Aluminium, National Bulk Carriers, PESHINEY (Γαλλία), Alusuisse, Rio Tinto Zinc, Hanna Mining.
Μεταλλεύματα κασσίτερου: Ομοσπονδιακό Εδαφος της Ροντόνια.	Εθν.Πάρκο του Aripuana Cintas, Largas Surui...	Εταιρεία Δορυφόρου της Γης: Έρευνες του σχεδίου RADAMBRASIL για τη βραζιλ. Κυβέρνηση και τις ιδιωτικές εταιρείες.	FERUSA, Biliton, International Metals, ROYAL DUTCH SHELL, CESBRA, COF REMMI (Γαλλία) Patino, W.R.Grace, Molybdenum Corp., Cia Brasileira de Metalurgia, ROCKFELLER, Moreira: Salles / Molyb. Mineracao Aracazeiro ITAU, National Lead Inc. Τσιμέντα Portland.

III-ΑΓΡΟ-ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ (ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ).

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΙΝΔΙΑΝΙΚΟ ΕΔΑΦΟΣ ΠΟΥ ΥΠΕΣΤΗ ΕΙΣΒΟΛΗ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ-ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	ΔΙΕΝΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤ- ΟΔΟΤΗΣΗ
JARI : εταιρεία εκ- μετάλλευσης δασών και γεωργίας, D.Ludwig, National Bulk Carriers.	9 χωριά Apalai στο Borá και στη Δύση.	fazenda 60000 εκτά- ρια κατά μήκος των Rio Para & Jari. Η συνολική έκταση του σχεδίου είναι 1500.000 εκτάρια.	Παγκόσμια Τράπεζα: 60 εκατ.\$ (1974) & 76 εκατ.\$ (1967-72) για βελτίωση βιομη- χανικής κτηνοτροφ- ίας και παραγωγής κρέατος.
Swift-Armor King Ranch : συγχώνευση της Deltec Inter- national Parkers & της Brascan.	Tembe, Uru tu, Kaapor.	fazenda 72000 εκτα- ρίων στο Paragomin- as, Para/Marathão.	Δάνεια της Παγκόσμιας Τράπεζας.
VOLKSWAGEN do Brasil.	Πολυάριθμες ομάδες Kayapo του Borá.	fazenda 224000 εκτ αρίων, Araguaia, Para.	Αμερικάνικη Βοήθεια: δάνειο 11,9 εκατ.\$ στο Instituto de De- senhamento Region- al do Amapá για έρ- εινες γεωργ/κτηνοτρο.
fazenda Suia-Mis- su, Liquigas.	Βόρεια του Εθν. Πάρ- κου του Ytingu, νότια και δυτικά των Xavante.	fazenda 560.000 εκτ- αρίων του Rio Suia- Missu στο Μάττο Γκ- ρόσσο.	Αμερικάνικη Βοήθεια: Δάνειο 32 εκατ.\$ για μελέτες στην παραγω- γή ρυζιού στην Αμαζ- ονία μέσω του Διεθν- ούς Ινστιτ. Ερευνας
66 εταιρείες κτη- νοτροφίας του Σάο Πάολο ιδιοκτησίας του Αμερικάνου χρηματιστή Stanl- ey Amos Selling.	Tapirape, Εθν. Πάρκο της Araguaia (Kar- aja, Javae...), 5 ρεζέρβες των Xava- nte.	Κοινότητες Barra do Garcas & Luciara στο Μάττο Γκρόσσο.	Blue Spruce Interna- tional & Internatio- nal Research Instit- ute: σχέδια για τη χρήση φυλλοβόλων προ- οιόντων στην Αμαζονία

Πατέρας και γιος στο εδώλιο για τη δολοφονία του οικολόγου

ΖΑΠΟΥΡΙ. - Μια από τις σημαντικότερες δίκες του αιώνα άρχισε προχθές σε μια μικρή πόλη στις όχθες του Αμαζονίου.

Στο εδώλιο του κατηγορουμένου κάθονται ο Ντάριλ Άλβος Περέιρα, 56 χρονών και ο γιος του Ντάρι 23 χρονών που κατηγορούνται ότι στις 22 Δεκεμβρίου του 1988 δολοφόνησαν τον Τάικο Μέντες, ένα φτωχό εργάτη της γης που αγωνιζόταν για τη σωτηρία του Αμαζονίου.

Η δική αυτή έχει πάρει φοβερές διαστάσεις έχει συγχυλίσει τη διεθνή κοινή γνώμη, αφού ο Τάικο Μέντες είχε καταφέρει να αυτοεπάρψει όλους, όσοι αγωνίζονταν στη Βραζιλία για τη σωτηρία των Τροπικών δούων του Αμαζονίου. Εται την περιοχή έχουν κατακλύσει δημοσιογράφοι, ενώ η αστυνομική παρουσία είναι έντο-

νη και φαίνεται πως στη δίκη η κυβέρνηση έχει επενδύσει σημαντικά ποσά.

Ο γιος του Περέιρα, Ντάρι, ομολόγησε πως αυτός έστησε ενέδρα τη βροδιά της 22ας Δεκεμβρίου και ανέλαβε την ευθύνη, για τη δολοφονία του. Πολλοί παράγοντες της δίκης υποστηρίζουν πως ο νεαρός ομολόγησε για να σωθεί ο πατέρας του και άλλοι γαιοκτήμονες που όπως ισχυρίζεται βρίσκονται πίσω από τη δολοφονία.

Ο Ντάριλ Άλβος Περέιρα 56 χρ. γαιοκτήμονας πατέρας τεσσάρων παιδιών και σύζυγος 5 γυναικών με τους οπλοφόρους ομηματοφύλακές του και τις διασυνδέσεις του θεωρείται ο «άνθρωπος» κλειδί στην υπόθεση.

Εκατοντάδες εργάτες συναγωνιστές του Μέντες διαδήλωσαν χτες μπροστά στο δικαστήριο

της μικρής πόλης Ζαπούρι.

Ο Οσβαρίνο Αμάνιο, που διαδέχθηκε τον Μέντες όταν δολοφονήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου του 1988, κάλεσε τους διαδηλωτές να υψώσουν τη γροβά τους και να τηρήσουν ενός λεπτού σιγή στη μνήμη του «συναδέλφου μας που σκοτώθηκε».

Ο Ζοζέ Ελνο Ντα Σίλβα, σύμβουλος της Ενωσης αγροτών στο κρατίδιο Περ-

ναμπούκο της Βόρειας Βραζιλίας, πυροβολήθηκε

χτες καθώς έβγανε από το αυτοκίνητό του. Ο πρόεδρος της Ενωσης είχε δεχθεί τον περσομένο Μάιο ανώνυμη επιστολή, όπου αναφερόταν ότι ο σύμβουλος του πρέπει να σωπάσει. «Ο Τάικο κοιμάται γιατί μιλούσε πολύ», έγραφε η επιστολή.

19 χρόνια
για το φόνο
του Μέντες

ΜΠΡΑΖΙΛ, 17. Σε καθεύρι 19 ετών καταδικάστηκαν ένας Βραζιλιάνος κτηματίας και ο γιος του, για τη δολοφονία του Βραζιλιάνου πολέμιου της καταστροφής της περιοχής του Αμαζονίου, Τάικο Μέντες, στις 22 Δεκεμβρίου 1988.

Στη διάρκεια της δίκης, που κράτησε τέσσερις μέρες, ο 23χρονος Ντάριλ Άλβος ομολόγησε, τελικά, ότι σκότωσε τον Τάικο Μέντες, καταθέτοντας στο δικαστήριο ότι ενήργησε μόνος του. Όμως το δικαστήριο καταδίκασε και τον πατέρα του, Ντάριλ Άλβος, με το αιτιολογικό ότι η δολοφονία του Μέντες έγινε κατ' εντολήν του.

17 Δεκεμβρίου 1990

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

Απ' τις "ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ"

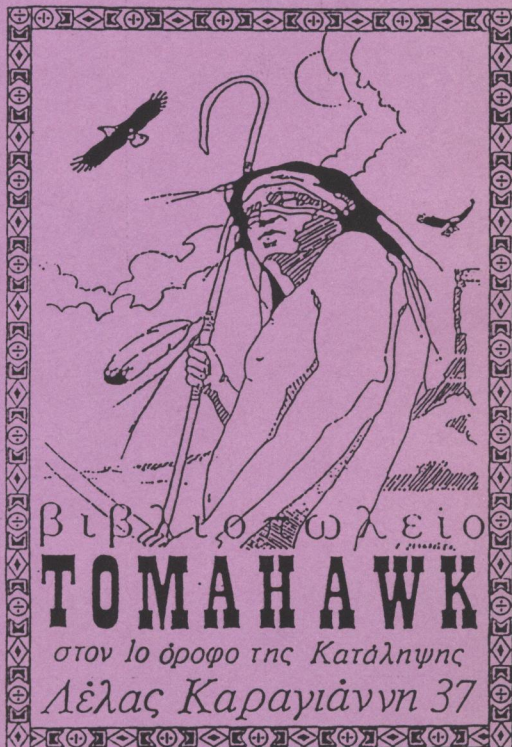
στη σειρά: Σύγχρονα Ινδιάνικα Κινηήματα κυκλοφορούν σε περιορισμένο αριθμό αντίτυπων (400-700) οι περισσότερες:

1. **COMMANDO QUINTIN LAME:** Το αντί-άρτικο των Ινδιάνων στην Κολομβία. (Εξαντλήθηκε)

2. **ΙΝΔΙΑΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ.** Απ' τον Ιθαγενισμό στην Ινδιανικότητα. Η στάση της λατινοαμερικάνικης Αριστεράς απέναντι στο κίνημα των Ινδιάνων. ΠΕΡΟΥ, ΒΟΛΙΒΙΑ, ΚΟΛΟΜΒΙΑ, ΕΚΟΥΑΝΤΟΡ, ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ.

3. **Οι Σαντινίστας και οι Ινδιάνικες μειονότητες στη Νικαράγουα.**

4. **Το Κίνημα των Ινδιάνων στις ΗΠΑ 1968-78.**

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΙΝΔΙΑΝΙΚΩΝ ΕΛΑΦΩΝ ΣΤΗ ΒΡΑΖΙΛΙΑ

ΓΙΑΝΟΜΑΜΙ

Η βόρεια περιμετρική αρτηρία:

Μεταλλευτικά σχέδια:

Αγροτοβιομηχανικά σχέδια:

Το Σχέδιο ενός "Πάρκου των Ιθαζενων Γιανομαμι"

ΚΑΙΝΓΚΑΝΓΚ

Οι ρεζερβες των Καινγκανγκ

NONOAI: Οι πρώτες εξεχερσεις των Καινγκανγκ

Ο Angelo Kreta και ο πόλεμος της Ανακατακτησης

ΙΝΔΙΑΝΙΚΑ ΕΛΑΦΗ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

ΙΝΔΙΑΝΙΚΑ ΕΛΑΦΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

200_{δρχ.}